

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri

Eestimaa Haigekassade Liidu ja Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu häälekandja

Nr. 7

Juuli 1933 a.

IX aastakäik

Tellimise hind postiga:
aastas . . . 100 senti
6 kuu peale . 55 "
1 " " . 10 "
Välismaale aastas 150 s.

Ilmub kord kuus.
Talitusjaotim.: Tallinn, Lai tän. 38, k.4
Telefon 448-35.
Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad ja postiasutised.
Üksiknumber 10 senti.

Kuulutuste hinnad:
1 lhk. . . . . kr. 20.—
1/2 " . . . . . " 10.—
1/4—6.— ja 1/8 lhk., 3.—
Teksti ees—50% kallim

Uusi raskusi haigekassadele.

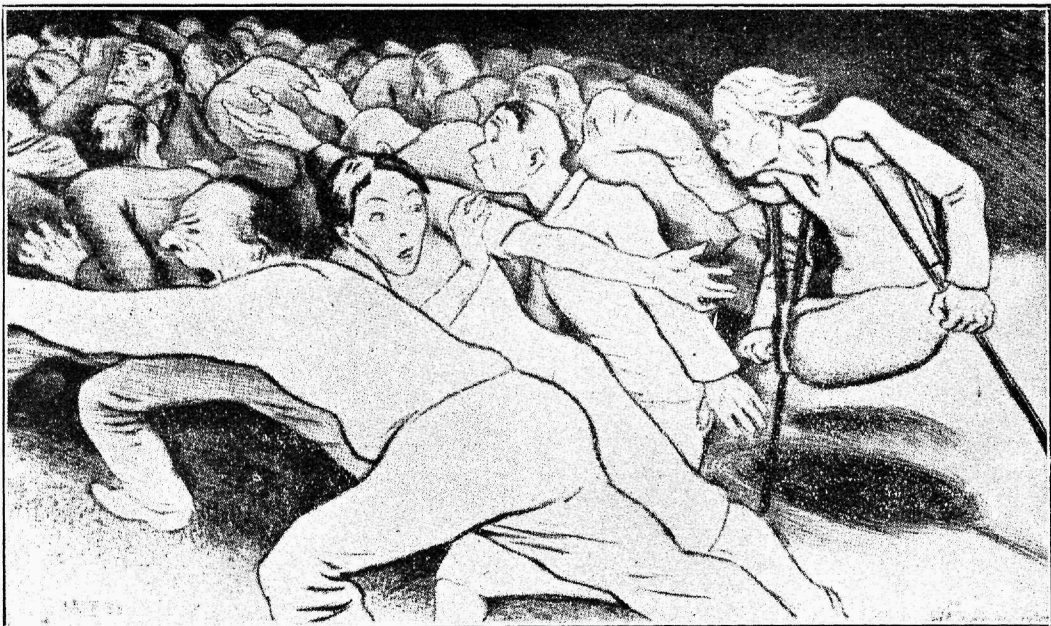
L. Johanson.

Eesti haigekassadel on algusest peale tulnud võidelda raskustega: on tulnud läbielada mitu sõda, võimude vahetusi, rida kriisiaegu. Eriti suuri raskusi on haigekassadele toonud viimane kriisiperiood: ettevõtetes puudub tööliste koosseisus stabiilsus, ajuti vallandatakse töölisi, tööstusettevõtetes on seisanguid, töötatakse poolikute töönaalatega, palk on alla surutud — kõik see mõjutab haigekassade tegevust. Ühelt poolt madal töötasu ning tervishoiuvastased töö- ja elutingimused loovad

soodsa pinna haigustele, teiselt poolt madal ja vähene töötasu piirab liiaks haigekassade sissetulekuid.

Kõigist raskustest hoolimata on haigekassad siiski oma eelarved tasakaalus hoidnud, isegi tagavarakapitale loonud, sellejuures oma ülesandeid arstiabi korraldamise ja abistamise alal enam-vähem korralikult täites.

Püüded, haiguskindlustuse ulatust laiendada, on piirdunud vaid töökaitse-seaduse ulatuses vastavalt konventsioonidele tehtud muudatustega. Haigus-

kindlustuse vaenlased, reaktionäärid on heitnud loosungeid omavalitsuse hävitamiseks, — tuges haigekassade ühisjõule, on suudetud nende loosungile teostamist ära hoida. Haigekassade õigusliku aluse kaitseks on tulnud haigekassade liidul rohkesti tööd teha. Viimasel ajal on hakatud isegi apteegi avamiseks haigekassadele maksvate seaduste vastaselt takistusi tegema.

Haigekassade majandusliku olukorra parandamiseks on haigekassade liidul suured teened juba selle läbi, et suudeti töötatöölise kindlustamiseks riigilt toetust hankida.

Mõni haigekassa on pidanud osa oma varandusest kaotama, sest et pangad, kus raha hoidsid, jäid maksujõuetuks. Need pangad olid ministeeriumi poolt soovitatud nimekirjas.

Nüüd on kursi ümberhindamisega haigekassadele uuesti aadrit lastud. Kõigepealt kaotavad haigekassad kursi-

languse läbi oma tagavara- ja tegevuskapitalist võrdlemisi palju, vähemalt 35%, mis teeb suure summa välja. Tööliste ostuvõime vähenemine toob juure küll uusi abistamisvajadusi, kuid vähendab nende rahuldamise võimalusi. Kuna osa arstirohtudest on importkaup, siis tõuseb nende hind tunduvalt, samuti on hinnatõus näha ka kodumaa arstirohtudel. Vistist on oodata ka arstiabi kallinemist. Kursi langemisega ja elukalliduse tõusuga ühenduses kerkib ülesse ka haigekassade teenijate tasu tõstmise. Kulud kasvavad, tulud vähenevad — see on kursi langemise mõju haigekassadele.

Mõistlik, aulik ja korralik oleks, kui kõik haigekassade tegelased nüüd ometi ära tunneksid haigekassade ühistöö tarvilikkust ning viimseini asuksid ühisele rindele — võitluseks haigekassade otstarbekohasema ja avarama tegevuse eest.

E. Haigekassade Liidu XI kongressi protokoll

29. ja 30. aprillil 1933. a. Kristliku Noorte Naisühingu ruumes (Lai t. 5), Tallinnas.

Kongressi esimene päev 29. aprillil 1933. a.

I. Kongressi avamine.

Kongressi avas kell 10.30 homm. Eestimaa Haigekassade Liidu juhatuse esimees *A. Linnomägi*, kes konstateeris, et kongress on otustamisvõimeline, kuna kongressist võtab osa oma saadikute kaudu üle poole Liidus olevatest haigekassadest. Pöörab tervitusega kongressi poole ja ütleb:

Lugupeetud kongressist osavõtjad!

Käesoleval kuul möödus 10 aastat, kui üleestimaaline Haigekassade konverents 7. ja 8. aprillil 1923. a. Tallinnas ära peeti. Esimest korda tulid Eesti haigekassade tegelased seekord Tartust väljaläinud algatuse peale Tallinnasse kokku, et tutvunedes üksteisega, ühise nõuga Eesti haigekassade ülesandeid tagajärjerikkamalt teostada. Oli ju vähe sellest, et üksikus haigekassas tegelased koos käisid abirahasid määramas, revideerimas jne. Tuli ka teid otsida, kuidas haiguskindlustust üldiselt edendada, laiendada, ikka uusi ja uusi tööalaseid selle alla võttes, kuidas haiguskindlustust teostada otstarbekohasemalt ja vähe- ja jõukulutusega suuremaid tagajärgi saavutada. Samuti tuli nõudmist avaldada kin- nitus-süsteemi hädatarvilikuks täiendamiseks: vanaduse, töövõimetuse ja tööpuuduse vastu kindlustuse maksmapanekuks. Kõike seda võib edukalt ainult siis teostada, kui haigekassad üle Eesti liitudes omad jõud ühi-

selt tööle rakendavad. Kõiki neid kaalutlusi arvesse võttes, tegi I Haigekassade konverents Tallinna Ühisele Haigekassale ülesandeks Liidu põhikirja välja töötada. Niisama kui on töölisliikumise ajalugu täis raskusi, takistusi ja kannatusi, on ka Eestimaa haigekassade ja sotsiaalkindlustustegelastel tarvis olnud suurt tööd, meelegindlust, ühistunnet ja püsivust, et luua elujõuline Haigekassade Liit. Üksikud, nõrgema vaimuga haigekassad ühes oma tegelastega on eemale jäänud, kuid rõhuv enamus haigekassadest on ülesandele truuks jäänud: töötada kõigi tööliste ja palgateenijate heakäekäigu, inimväärsema ning tervishoiuünetele vastava olukorra ja parema tuleviku eest.

Selleks ülendavaks tööks täna XI kongressile kokkutulnud Eestimaa Haigekassade Liidu juhatuse nimel tervitades, soovin üksmeelset töötamist ja kongressile kordaminekut.

II. Kongressi juhatuse, sekretariaadi ja mandatkomisjoni valimine.

Kongressi juhatajaks valiti ühel häälel *V. Luksepp* — Rakvere Ühishaigekassast ja abijuhatajaks *V. Neumann* — Võru-Petseri Üldhaigekassast.

Sekretärideks valiti ühel häälel: *E. Kesepaik* — Narva Üldhaigekassast, *P. Paal* — Viljandi Ühishaigekassast, *A. Ermel* — Võru-Petseri Üldhaigekassast ja *J. Voist* — Tartu Üldhaigekassast.

Mandaatkomisjon valiti järgmises koosseisus: *K. Luik* — Tartu Üldhaigekassast, *E. Neumann* — Tartu Üldhaigekassast ja *M. Peterson* — Rakvere Ühishaigekassast.

III. Kongressi päevakorra kinnitamine.

Liidu juhatuse poolt koostatud kongressi päevakorra järjekorda muudetakse, paigutades p. 9 — Haigekassade asjaajamiseks ühiste juhiste maksmapaneku küsimus — ja p. 10 — Haigekassade aasta-aruande kava muutmise ja täiendamise küsimus — päevakorra punkt 14 järele. Seega kujunes kongressi päevakord järgmiselt:

1. E. Haigekassade Liidu XI kongressi avamine.
2. Kongressi juhatuse, sekretariaadi ja mandaatkomisjoni valimine.
3. Kongressi päevakorra kinnitamine.
4. Sotsiaalpoliitiline tänapäev — *L. Johanson*.
5. Haigekassade aruanded kohtadelt.
6. Aruanded Liidu tegevusest ja 1932. a. kassa aruande kinnitamine.
7. Liidu 1933. a. liikmemaksu kindlaksmääramine ja eelarve kinnitamine.
8. E. H. Liidu uue põhikirja läbivaatamine ja vastuvõtmine.
9. Seisukoha võtmine Vabariigi Valitsuse poolt 30. dets. 1932. a. kinnitatud „Avalikkude tööde korraldamise juhtnõuroides §§ 1 ja 5 muutmise“ kohta. (Riigi Teataja nr. 2 — 9. jaan. 1933. a.).
10. Seisukoha võtmine Majandusministri kirja nr. 13-675 kohta 1. märtsist 1933. a. erimaksu määramises haigusabirahadelt.
11. Seisukoha võtmine Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse 1933. a. 17. jaanuari ringkirja nr. 41575 kohta retseptide teisendite keelamises haigekassadele.
12. Valimised põhikirja järele: a) Liidu nõukogu, b) revisjonikomisjon.
13. Haigekassade asjaajamiseks ühiste juhiste maksmapaneku küsimus.
14. Haigekassade aasta-aruande kava muutmise ja täiendamise küsimus.
15. Kongressil algatatud küsimused.

IV. Sotsiaalpoliitiline tänapäev.

Kuna referent *L. Johanson* kohal ei ole, minnakse päevakorras edasi.

V. Haigekassade aruanded kohtadelt.

Narva Kalevivabriku juures asuva haigekassa tegevuse aruandega esineb kongressi saadik *N. Aleksandrov*. Aruandest selgub, et ettevõtte töötas aasta läbi. Haigekassal oli aasta algul liikmeid 551 ja aasta lõpuks 623 k.-l. ja 419 p.-l. Abiraha makseti aasta läbi põhikirjas ettenähtud kõrgemal määral. Haigekassal oli Narva-Jõesuus oma suvekoloonii, mis töötas l. VI — 15. VIII täiesti rahuldavalt. Kolooniid kasutasid 50 kassaosalist ja 25 perekonnaliiget, kokku 1110 päeva. Toitluskulud olid 1 kr. 40 s. päevas. Osanikkude koloonias viibimise ajal makseti neile % päevapalgast, perekonnaseisu peale vaatamata. Haigestumisi osanikkude seas oli 317. Kaotsiläinud tööpäevi oli 171 meeskassaliik-

meil — 2998½ ja 146 naiskassaliikmeil — 1900½, nende hulgas 9 sünnitajat 288½ kaotsiläinud tööpäevaga, mis moodustas keskmiselt kaotsiläinud tööpäevi: meestele 17,5, naistele 11,8 ja sünnitajatele 32. Maksetud abiraha suurus kaotsiläinud tööpäeva eest % palgast oli meestele 1,59, naistele 1,24 ja sünnitajatele terve palk 2,19. Surmajuhuseid oli 8, neist 7 meest ja 1 naine. Igaühele makseti matmise kuludeks 30-kordne päevapalk, ja nimelt: mehe matmiseks keskmiselt 125,5 kr. ja naise matmiseks keskmiselt 50,4 kr. Valitsemise ja muud kulused oli kr. 445,58. Varandusline seisukord tõusis kr. 3075,57 võrra, seega on tagavarakapital kr. 8390,78 pealt kr. 11.466,35 peale tõusnud.

Viljandi Ühishaigekassa aruandega esineb *P. Paal*, kes teatas järgmist: Viljandi Ühishaigekassale oli 1932. a. rahuldav, nimetatud aastal suurenenud haiguste arvu peale vaatamata. Kassa varanduslise seisuga paranemine sai võimalikuks liikmemaksude tõstmise näol endise 1% pealt 1½% peale. Ka hakati haiguseabiraha maksma 4-st haigusepäevast alates. Teenijate palkade arvel Viljandi Ühishaigekassa oma bilanssi parandada katsunud ei ole, vaid palgad on viimase peakoosoleku poolt liikmete arvu kasvamisega tõstetud vastandiks mõnedes haigekassades nende alandamisele. Tekkinud varanduslise seisuga langus kr. 764,43 võrra on tingitud puudujääkidest ravimiskapitalis kr. 3891,34 suuruses. Kuna ka teistes haigekassades puudujäägid tekivad just ravimiskapitalis, siis tuleb sellest järeldada, et käitiste poolt tasutav 2%-line maks ravimiseks miinimumini alla viidud tööliste palkadelt ei suuda katta ravimiskulusid haigekassades. Viljandi oludes peaks ravimiskapitali maks olema vähemalt 3% palgast. Veel parem oleks, kui jõutaks tööliste palgaminiimumi kindlustamiseni või jällegi haigekassa liikme- ja juurdemaksud, nendel juhtudel kui tööliste palk on alla Kinnitusameti poolt kindlaksmääratud lihttööliste päevapalga, tasutaks käitiste poolt ja nende eneste arvel sellekohaselt kindlaks määratud päevapalgalt. Siis oleks ka haigekassal võimalik arvestada liikmete arvuga võrreldes teatud kindla arvuga võrreldes teatud kindla sissetulekuga, ja haigekassa sissetulekud ei riipuks ära tööandjate tahtest töötava kihi ja sellega ka haigekassa arvel.

Narva Üldhaigekassa 1932. a. tegevuse aruande kannab ette *A. Mägi*. Aruandest selgub, et Narva Üldhaigekassa läinud aasta tegevuskapitali aruande järgi oli ülejääki kr. 9804,58, kuna aga kassaliikmete ravikapitali aruanne näitab kr. 16718,82 puudujääki. Suuri ülekulutusi on toonud hädaabitööliste haigekassa alla arvamine. Väljas töötamise ja kehva riietuse tagajärjel oli hädaabitööliste hulgas rohkesti haigestumisi. Ka oli haigekassa alla sattunud krooniliste, vana haigus- tega töölisi, kes, saades haigekassa liikmeks, kohe endid ravima hakkasid ja neid tööst vabastada tuli. Enamik kassaarste suhtusid haigekassa korraldustesse ja juhistesse ükskõik- selt, arstidel puudus huvi ja soov kokkuhoidlikumalt talitada, mis samuti mõjus halva-

valt kassa tegevusele. Kuna enamikul arstidest puudub tahe haigekassale abiks olla raskuste võitmiseks ja et arstimist korraldada võimaluste piirides, haigekassa juhatus on samme astunud, et praegune arstimise leping Narva arstidega lõpetataks enne tähtaega ja üle mindaks ambulatoorse arstimise korra juurde tagasi. Sel juhul võetakse ambulatooriumi vajalik arv arste kõigilt erialadelt.

Aruande kohta võtab sõna III jsk, abitööinspektor O. Vahtra, kes leiab, et Narva Üldhaigekassa ajab kõik oma hädad põhjendamatult hädaabitöölise peale, kuna ülekulutusi on ka suure hulga teiste käitiste järele. Põhjusi ülekulutuse kohta tuleb otsida mujalt, ja nimelt arstiabi korraldamises eneses on suuri puudusi, mis kõrvaldamist vajavad. Kassal puudub igasugune kontroll haigete üle. Arstimistsekke antakse haigetele välja vabalt, ilma et seejuures jälgitaks nende kasutamist.

Kohtla-Järve põlevkivi kaevanduse juures asuva haigekassa 1932. a. aruandega esineb F. Kauks, kes ette kannab järgmist: Kohtla-Järve põlevkivi kaevanduse haigekassal on liikmeid 1000 ümber. Kassa sissetulekud on aasta-aastalt vähenenud ja selle tagajärjel on tulnud ette võtta kärpimisi perekonnaliikmetele abiandmises. Perekonnaliikmete arstimise korraldamine on seotud suuremate kuludega, kuna koha peal puuduvad eriarstid ja ravi-asutised ja seepärast haigeid tuleb saata kaugemale ravimisele, mis lisakulusid juurde toob.

V. Luksepp kannab ette aruande *Rakvere Ühishaigekassa* 1932. a. tegevuse kohta.

Kongressi juhatab abijuhataja V. Neumann.

Rakvere Ühishaigekassa möödunud aasta aruandest selgus, et süvenev majandusline surutis on seisaku toonud haigekassa arengusse. Haigekassa koosseisust on ettevõtteid rohkem välja langenud kui uusi juure tulnud. Kassaliikmete arv on langenud 12,77% ja tulud kinnistumaksudest 20%. Haigekassa majandusline seisukord püsib endiselt stabiilne ja näitab tõusu või paranemist 15,11% võrra eelmise (1931) aastaga võrreldes. Seejuures on kustutatud kõik niisugused saadaolevad summad, millede kättesaamiseks puuduvad lootused ja bilanssi jäetud iga sarnane võlgnik à 1 s. 12 aasta jooksul on kustutatud kr. 2856,96, missuguse summa asemel bilanssis figureerib 15 s. Eelmise aastaga võrreldes näitab kõige suuremat langust kassaliikmetele toetusrahadeks maksetud summa — tervelt 40,94%. Liikmete arv on langenud 12,77% ja haigusjuhtude arv 15%. Kuna toetusrahade normid püsivad endised, siis tuleb toetusrahade arvel kulutatud summa niisuurat langust seletada kasaliikmete üldise teenistustasu vähenemisega. Töövõimetusega haigusjuhtude arv on langenud 15%, töövõimetuse tagajärjel kaotsiläänud päevade arv — 30% ja keskmine haiguse kestvus — 15%. Kulud on suurenenud perekonnaliikmete toetuste ja ravimise alal. Perekonnaliikmed on haigekassalt toetust saanud maksimaalsel määral. Kassaliikmete eneste ravikulud on vähenenud 14,94%, mis lähedane kassaliikmete arvu vä-

henemise protsendile. See rahuldav tulemus on tõenduseks, et Rakvere Ühishaigekassa arstiabi korraldus juba kaks ja pool aastat täiesti oma ülesannetele vastab. Aasta lõppes kassaliikmete ravikapitali arvel ülejäägiga kr. 1771,79, millega osaliselt saab katta eelmise (1931) aasta puudujääki. Haigekassa on püüdnud eriti soodustada haiglates ravi võimalusi. Haigeid on saadetud peale Tartu Ülikooli klinikute ka Tallinna klinikutesse ja Taagepere sanatooriumi. Kassaliikmete haiglates ravikulud näitavad tõusu eelmise aastaga võrreldes 14% — kassaliikmete arvuga suhteliselt võttes. Kulud ambulatoorse ravi peale aga on vähenenud — arstide honoraari arvel — 16,79% ja arstirohtude arvel — 20,35% ja ületavad kassaliikmete arvu vähenemise protsendi. Arstkonna ja haigekassa vahel on vahekord ülihea ja ei jäta midagi soovida. Sellekohase kokkuleppe põhjal said arstide veebruari ja märtsi kuude honoraarid haigekassa kasuks kärbitud 15% võrra, mida ei läinud korda aasta jooksul tagasi tasuda, nagu see sündis 1931. a. Kassaliikmete keskmine arv langes 888 peale. Kassa koosseisust lahkus aasta jooksul 1297, tuli juurde — 1490. Viimaste hulgas umbes 400 hädaabitöölist, kes arvati haigekassa alla aasta lõpu eel ja tõstis liikmete arvu 1125 peale. Perekonnaliikmete arv on suurem kui kassaliikmete arv. 100 liikme kohta tuleb keskmiselt 106 perekonnaliiget. Eesti Töölise Kinnitushübisusega, samuti ka Omavalitsuste ja Ühistege-liste Ettevõtete Töölise Kinnitushübisusega on vahekord normaalne. Haigekassa valitsemise kulud, summaliselt võttes, püsivad endisel kõrgusel, mille tagajärjel kulu % üldtuludega võrreldes tõuseb 24% peale 18% vastu 1931.a. See asjaolu sundis kassa juhatast otsima abinõusi valitsemise kulude piiramiseks. Esimeses järjekorras võeti revideerimisele kassa ametnikkude palgad. Neid vähendati keskmiselt 10% võrra ja peaaesjalikult üle 100 kr. ulatuvast kuupalgast. Valitsemise kulude ka teistel aladelt tehti eelarves kärpimisi, mille tagajärjel on loota, et kulude % langeb.

Hädaabitöölise kindlustamine haigekassale raskusi ei ole teinud. Neis haigekassades, kus on puudujäägid hädaabitöölise ravimise alal, tuleb viga mujalt otsida, kuna seal puudub kindlasti oskus arstimist korraldada. Hädaabitöölised, samuti kui kõik teisedki käitise töölised, vajavad haiguste puhuks kindlustamist ja neid tuleb ka haigekassade alla arvata.

Tartu Üldhaigekassa aruandega esineb K. Lukk, kes ette kannab järgmist: Mitu aastat kestnud majanduslik surutis ei ole pehmenenud, vaid isegi raskenenud. See asjaolu vajutas oma pitseri ka haigekassa tegevusele. Haigekassa sissetulekud vähenesid üldise palkade allasurmise tõttu. Juba aasta alul tekkisid puudujäägid. Tuli otsida teid kulude vähendamiseks. Tegevuskapitali arvel on tulud kulud alati katnud. Isegi ülejääke on olnud. Kuid kassaliikmete ravimise kapitali arvel ei ole tulud kulusid kunagi katnud ja tuli tegevuskapitali ülejääke kulutada arstikapitali puudujääkide katteks. Aasta lõppes kassa-

liikmete ravikapitali puudujäägiga 24942,94 kr. suuruses, mis kaetud tagavarakapitali summadest. Puudujääkide põhjuseks ühelt poolt on väikesed palgad ja nende pealt haigekassale maksetav minimaalne arstiabi-maks. Puudujääkide põhjuseks on veel kassaliikmete liiga rohke haigekassa arvel arstiabi ja rohtude tarvitamine, mida ei saa pidada õigustatuks, võrreldes oma raha eest arstiabi tarvitamisega. Tiheda arstiabi tarvitamise põhjuseks tuleb pidada suurelt osalt ka asjaolu, et kassaliikmed ei ole teadlikud nendest kuludest, mida haigekassal tuleb kanda kassaliikmete ravimise eest. Tuli leida sarnane arstitasu maksmise viis, et arstikond ei oleks huvitatud rohkem viisidest arvust ja arstitasu oleks teatavas proportsioonis haigekassa tuludega, nii et arstikond saaks oma töö eest ühesuguse tasu igasuguse viisidest arvu juures, mis tooks teatava stabiilsuse ka haigekassa majandusele. Neil kaalutlustel tehti lepingu-arstidele aruandeaasta märtsikuu alul ettepanek, võtta kassaliikmete ravi oma peale teatava protsendi eest arstiabi maksust.

Haigekassa juhatus eettepanek ei leidnud arstikonna poolt põhimõtteliselt suuremat vastuseismist. Kuid lahkumineku tulid selle protsendi kindlaksmääramisel, mida arstid oma töö eest pidid saama. Läbirääkimisi peeti ligikaudu kaks kuud, kuna kumbki pool tahtis kindlustada endale paremaid tingimusi. Lõpuks lepidi kokku nii, et arstid saavad igakuuliseks arstitasuks sarnase summa, mis võrdub 40%-le haigekassasse kuu jooksul sisse tulnud maksulehtedel deklareeritud arstiabi maksu summale. Sellejuures tasutakse arsti tegelikud kulud (rohud, sidematerjal, sõidukulu jne.) eraldi, samuti viisid kliiniku ambulantsides. Uus kokkulepe hakkas maksma 1. maist alates. Kokkuleppe tingimustesse võeti veel nõue, et arstide esindus kontrollib haigekassa arvel väljaantud rohtude koosseisu selles mõttes, et rohtudega ei liialdataks ja kinni peetaks haigekassa ja lepingu-arstide esinduse poolt rohtude kirjutamise alal maksmapandud määrustest. Et oleks võimalik rohtude kontrolli tagajärjekalt teostada, pandi 1. maist alates maksma nõue, et arstid kirjutaks retseptid kopeeripaperi abil kahes eksemplaris, millest üks jääb apteeki, kuna teise, ärakirja, saab haigekassa enda kätte ühes arvega. Samu teisendeid kontrollib arstlik komisjon.

Eelnimetatud kokkuleppe tulemusena on arstiviisidite arv vähenenud, mille kaasas käib rohukulude vähenemine. Teiseks on haigekassa selle kokkuleppe järele kassaliikmete ravimise eest 1. maist kuni 31. detsembrini 1932. arstitasuna kr. 2161,54 vähem välja maksnud, kui sama tööhulga eest endise kokkuleppe järele oleks tulnud maksta. Ka oli aruandeaasta haigestumiste suhtes võrdlemisi terve aasta ilma taudideta ja massiliste haigestumisteta. Neil asjaoludel on kassaliikmete ravikulud üksiku kassaliikme peale 1931. aastaga võrreldes tunduvalt langenud.

Tartu üldhaigekassa koosseisu kuulus aasta alul 716 tööasutist. Aasta jooksul tuli juure 163 tööasutist. Haigekassa alt arvati välja tegevuse lõpetamise tõttu 97 tööasutist.

Aasta lõpul kuulus haigekassa koosseisu 782 tööasutist. Kassaliikmete arv oli aasta alul 3416, tuli juure 5112, lahkus 4936. Aasta lõpul oli kassaliikmete seis 3592 isikut. Keskmise kassaliikmete arv oli aasta kestel 3622,7 isikut. Haigekassas registreeritud abiõiguslike perekonnaliikmeid oli aasta alul 2597, tuli juure 3203, lahkus 3030. Perekonnaliikmete seis aasta lõpul oli 2770 isikut. Keskmise perekonnaliikmete arv oli 2852 isikut.

Uderna suvekooni hooaeg kestis 30. maist kuni 4. septembrini. Koloniis viibis üldse 172 isikut kokku 3652 päeva. Tartu üldhaigekassa arvel viibis koloniis 134 isikut 1916 päeva. Peale selle saatsid oma ravimist tarvita-vaid kassaliikmeid suvekooniisse. Tallinna Ühine ja Paide ning Valga üldhaigekassa. Kassaliikmeid oli suvekooniis ka omal arvel, kellelt võeti päevarahaga üks kroon päevas. Kassaliikmeile lubati minimaalse tasu eest ka perekonnaliikmeid koloniisse kaasa võtta.

Tartu üldhaigekassa hambaarstimiskabineti avamisest möödus 9. nov. 1932. a. 5 aastat. Kabinett on kassaliikmete tarbeid hammaste ravimise alal täiel määral rahuldanud, mis lepingu-hambaarstide juures oli harilikuks nähteks. Ka haigekassale ei ole ravi läinud kallimaks, kui see oli varemalt lepingu-hambaarstide juures.

Ülila ambulatooriumi suvine hooaeg kestis 6. maist kuni 21. augustini. Arstiabi anti ambulatooriumis suvisel hooajal 1040 korda. Peale selle tööliste arstlik läbivaatus enne tööle võtmist.

Üldise majandusliku seisukorra halvenemise peale vaatamata on haigekassa oma tegevust suutnud otsotsaga kokku viia. Kuid kassaliikmete ja ka arstikonna seas on kahjaks laialdaselt maad võtnud arvamine, nagu oleks haigekassa väga rikas asutus, kellel on suured tagavarakapitalid ja suured summad vabaks kasutamiseks.

Pärnu Ühishaigekassa aruandega 1932. a. tegevuse kohta esines A. Bauer. Selgus, et haigekassa tegevus lõppes ülejäägiga. Haigekassa alla kuulusid ka hädaabitöölisel. Nende arstimine ja abistamine ei ole haigekassale raskusi teinud, vaid koguni ülejääki annud, mis tingitud sellest, et hädaabitöölistele arstiabi andmiseks eri kord loodi. Kassaliikmete arv on suurenenud kahe haigekassa ühinemise puhul. Kassa tegevus on olnud kõigiti rahuloldav.

Türi Ühishaigekassa esindaja J. Biiber oma sõnavõtus tänab Haigek. Liitu piimaühingute kohta antud andmete eest, mille tõttu võimalus avanes eelmistel aastatel ära-varjatud haigekassa maksusid sisse nõuda, millega vähenes Haigekassa puudujääk.

Aruandele haigekassade 1932. a. tegevuse kohta kohtadelt ära kuulates, võetakse need kongressi poolt teatavaks.

Mandaatkomisjon teeb teatavaks, et kongressil on esitatud 15 haigekassat 27 hääleõiguslise saadikuga ja 7 saadikut sõnaõigusega, ja nimelt:

1) Tartu üldhaigekassast — Karl Lukk, E. Neumann ja Johannes Voist; 2) Narva üldhaigekassast — Aleksander Mägi ja Evald Keskepaik; 3) Rakvere Ühishaigekassast —

Voldemar Luksepp ja Mihkel Peterson; 4) Viljandi Ühishaigekassast — Paul Paal ja Theodor Jürgenson; 5) Narva Kalevivabriku Haigekassast — Nikolai Aleksandrov ja Georg Lillestern; 6) Kohtla-Järve põlevkivi kaevanduse haigekassast — Feliks Kauks ja Karl Käsperson; 7) Türi Ühishaigekassast — Jaan Biiber ja Rudolf Hermann; 8) Võru-Petseri Üldhaigekassast — August Ernel ja Viktor Neumann; 9) Põltsamaa Ühishaigekassast — Magda Kongas; 10) Balti Puuvilla Vabriku Haigekassast — Johannes Erin ja Eduard Rosenberg; 11) Haapsalu Ühishaigekassast — Erich Teras ja Karl Pull; 12) Sindi Vabriku Haigekassast — Jakob Kuller ja August Kandimaa; 13) A.-S. „Kütte-Jõud“ Põlevkivi Kaevanduse Haigekassast — Karl Plututs; 14) Paide Ühishaigekassast — Hans Luik; 15) Tallinna Sadamatöölise Ametiühisuse Haigekassast — Johan Meltsas.

Sõnaõigusega saadikud:

1) Balti Puuvilla Vabriku Haigekassast — Aleksander Kleius; 2) Tartu Üldhaigekassast — August Linnomägi; 3) Paide Ühishaigekassast — Karl Öebius. 4) Mitteliitunudhaigekassade esindajad: Aleksander Bauer — Pärnu Ühishaigekassast, Konstantin Jõgiste ja Joosep Süda — Kreenholmi Puuvilla Vabriku Haigekassast ja Heinrich Soilts — Tallinna Ühishaigekassast.

Peale nende võtavad kongressist osa: Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi sotsiaalkindlustuse osakonna direktor J. Sonin, vanem tööinspektor J. Põllupüü, I jsk. tööinspektor M. Saar, II jsk. tööinspektor E. Koppel ja tema abi R. Aström, III jsk. tööinspektor O. Vuht, III jsk. tööinspektori abi O. Vahtra, IV tööinspektor A. Veidenbaum ja V jsk. tööinspektor P. Volmer. Kohal on ka Riigi Statistika Keskbüroo esindajad H. Reimann ja R. Sõrmus.

Teravitustelegramm on kongressile saabunud Eesti Punaselt Ristilt.

VI. Aruanded liidu tegevusest ja 1932. a. kassa aruande kinnitamine.

Liidu 1932. a. tegevuse aruande kannab ette Liidu juhatus esimees A. Linnomägi.

Eestimaa Haigekassade Liit oma 1932. a. tegevuses on endiste aastate eeskujul püüdnud olla liitunud haigekassadele vaimliseks ja majanduslikuks keskuseks. Liit elas kaasa kõigi nende majandusliste raskustega, mis eelmistel aastatel rõhused haigekassasid tööde vähenemise tõttu haigekassade alla kuuluvates ettevõtetes. Sellele seltsis viimasel aastal tööpalkade vähenemine, mille tõttu haigekassade sissetulekud tunduvalt vähenesid. Arstiabi kulud selle vastu püüsid pea endisel tasapinnal.

Üheks majanduslikult raskemaks ja valusamaks küsimuseks osa meie haigekassadele oli viimastel aastatel hädaabitöölise arstiabi andmise küsimus. Hädaabitöölise arstimise küsimuse arvati valitsuse asutistes sellega lahendatud olevat, et ka hädaabitööd haigekassa alla kuuluvateks arvati. See asetas haigekassad, kellel tuli nendel töödel olijaid arstida, majanduslikult väljapääsemata seisukorda.

Sissetulek nende liikmete pealt oli liiga väike võrreldes teiste kassaliikmetega. Kinnitusnõukogu võttis vastu Liidu tegelase L. Johansoniga ettepaneku, määrata toetust hädaabitöölise pealt neile haigekassadele, kus hädaabitöölised kindlustatud. Selleks toetuseks määras valitsus 2 senti meesterahva ja 3 senti naisterahva pealt tööpäeva kohta. Vaatamata sellele jäid haigekassad rahalisse kitsikusse. Selle küsimuse lahendamiseks võttis eelmine kongress vastu otsused, mis pidid seda küsimust kergendada. Liidu esindajad on korduvalt läbirääkimisi pidanud hariduse- ja sotsiaalministeeriumi juhtivate tegelastega selle küsimuse lahendamise üle. Möödunud hooajaks tõsteti valitsuse poolt toetuse normi 1 senti võrra päevas.

Järgmisena tuleb ära märkida Liidu seisukoha võtmist Kuresaare Ühishaigekassas ilmsiks tulnud rahasummade kõrvaldamise kohta, otsustades seejuures esineda ministeeriumi ees ettepanekutega: 1) et haigekassadele ettekirjutatakse pidada „Töösutuste Reskontro“, 2) et praegu maksev postimäärustik saaks täiendatud, mille järele igal haigekassal peab olema raharaamat, ilma milleta posti kaudu haigekassa nimele tulevaid rahasaadetisi välja ei antaks, ja 3) et kõikide Eesti haigekassade revideerimine Eestimaa Haigekassade Liidu revidentide poolt oleks sunduslik.

Maikuu esitas valitsus Riigikogule ärimaksu seaduse muutmise seaduse, mille järgi taheti maksustada haigekassade apteeki käsimüügi osas. Kuna Liidu seisukohalt on uute maksude pealepanemine haigekassadele ebaõiglane, vaidles selle seaduse vastu rahanduse komisjonis L. Johanson ja tema ettepanekul lükati see paragrahv tagasi.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi poolt Liidule saadetud küsimuslehes invaliidisuse, vanaduse ja surma puhuks kindlustamise kohta üllesseatud küsimustele avaldas Liidu juhatuse oma seisukohad.

Piimasaaduste väljaveo kontrolljaama 1928, 1929 ja 1930 aastaraamatutes ilmunud andmed ühisiimatalituste poolt väljamaksetud palkade kohta otsustas juhatus haigekassadele teatavaks teha, et haigekassadel võimalik oleks piimaühingutelt haigekassamaks täiendavalt sisse nõuda, kui palgaandmetes vahed peaksid leiduma.

Haigekassad on nende nõudmistele tagajärjel raha saanud.

Kinnitusnõukogu üldkoosolekul 27. V. vastuvõetud juhiste kohta haigekassade põhikirjade koostamise asjus seisukohta võttes on Liidu juhatus haigekassadele soovitanud põhikirjas kaebuse tähtajaks võtta 6 päeva. See on haigekassadele ringkirjalikult teatatud.

Liidu juhatusel tuli arutada Tallinna Sadamatöölise Ametiühisuse Haigekassa haiguskindlustuse alla kuuluvuse küsimust. Koosolekust võttis osa Tallinna Sadamatöölise Haigekassast J. Meltsas. Küsimuse seaduseandlisel teel lahendamiseks astus juhatus vastavaid samme hariduse- ja sotsiaalministeeriumi ees.

IV jsk. tööinsp. A. Veidenbaumi poolt koostatud „Juhised Haigekassa asjaajami-

seks" on Liidu juhatus läbi vaadanud ja oma seisukoha avaldanud. Haigekassadelt juhiste kohta tulnud soovivaalduised ühes Liidu arvamise otsustati A. Veidenbaumile kätte saata. Lõpuliik kava kättesaamisel Liidu juhatus otsustab kokku kutsuda asjatundjatest nõupidamise (28. II. s. a.) kavade kohta arvamise avaldamiseks.

Liit pöördus teedeministeeriumi poole palvega, et Tartu kliinikutes ravimisel viibinud isikutele antaks koju sõidul hinnaalandust raudteel. Palve lükkati teedeministeeriumi poolt tagasi.

Teistkordselt pöördus Liit hariduse- ja sotsiaalministeeriumi poole, et alandataks kliinikus viibijate haigekassa haigete päevaraha, põhjendades seda märgukirjas toiduainete odavusega.

Teedeministeeriumile saadeti kiri, et postimäärustiku §§ 623 ja 624 saaks täiendatud sarnaselt, et haigekassadele adresseeritud väärtkirjade, väärtpakide ning rahatransfertide ja maksa kaartide väljastamisel oleks maksev sama kord kui nende saadetiste omavalitsustele väljastamisel.

Liidu juhatuse poolt korraldati Liidu raamatute ja inventari ülevaatus. Raamatute ülevaatusel puudusi ilmsiks ei tulnud. Inventari ülevaatusel selgusid mõned vähema tähtsusega puudujäägid, millised otsustati arvelt kustutada.

Liit omandas III jsk. abitööinspektori O. Vahtra poolt koostatud „Töölise haiguse vastu kindlustamise seaduse“ käsikirja 150.— kr. eest ja laskis selle trükkida. Raamatute trükkimine läks maksuma 480.— kr. Raamatuid on trükitud üldse 2000 eks., sellest arvust on müüdnud 511 eks. Ülejäänud osa on veel müümata.

Dr. med. P. Hanseni referaat „Suguhaiuste vastu võitlemisest“ trükiti väikese brošüürina 3000 eks. Trükikuludeks on maksetud 73.— kr. Müüdnud on 2151 eks. Ülejäänud osa on seni müümata. Detsembrikuus on Tallinna Ühishaigekassa maksnud kohtuotsuse põhjal Liidule võlgneva liikmemaksu osaliseks kätte 1500.— kr. Veel maksta jäänud liikmemaksu peab Tallinna Ühishaigekassa Liidule tasuma osade kaupa, iga kuus 500.— krooni.

Tallinna Ühishaigekassalt oli saada Liidu liikmemaksu üldsummas 3500.— kr. ümber.

28. dets. koosolekul otsustas juhatus pöördada uuesti teedeministeeriumi poole palvega, raskete haigete ja õnnetujuhtumiste tõttu kannatada saanute transporteerimise kohta raudteel, milline palve esialgu rahuldamist ei leidnud, majanduslise kitsikuse tõttu. Küsimus võetakse arutusele vagunite ümberehituse korral.

5. nov. kõneles teedeminister L. Johanson Liidu algatusel Kohtla-Järve põlevkivi kaevanduse haigekassas teemal: „Eesti tööline, ta seisukord, töökaitse ja sotsiaalkindlustus“. Osavõtjaid oli rohkesti.

Koos Viljandi Ühishaigekassaga on Liit korraldanud 20. ja 27. nov. ning 4. dets. sotsiaalpoliitilisi- ja tervishoiuloenguid Viljandis.

Tartus on loenguid korraldatud 10 korral, kus osa loengutel oli kuni 500 kuulajat.

Veel on loenguid korraldatud Võrus, kuna Valga haigekassa neist ära ütles (ei leiduvat kuulajaid).

1. ja 2. okt. korraldas Liit haigekassade tegelaste nõupidamised Tallinnas, kus rida haigekassadesse puutuvaid elulisi küsimusi läbi arutati ja selgitati. Osavõtjaid oli 40 ümber.

Arvates 1. jaan. 1933. a. on Liidust välja astunud Kohila Paberi Vabrikku Haigekassa. Liidu liikmeks on astunud A.-s. „Kütte-Jõud“ Põlevkivi Kaevanduse Haigekassa, arvates 1. juulist 1932. a., missuguse haigekassa peakoosolekul käis Liidu esindajana juhatuse liige F. Kauks.

1-ks jaanuariks 1933. a. oli Liidus 19 haigekassat.

Valga Üldhaigekassa kirjaga 29. detsembrist teatas Liidule, et nende volinikkude peakoosolek on otsuseks teinud lahkuda Liidu liikmete koosseisust alates 1. jaan. 1933. a. Liidu juhatus leidis, et Liidust lahkumine ei ole seadusepärane tähtaja suhtes ja mitte kooskõlas Liidu põhikirja § 9, mille tõttu ei saanud Valga Üldhaigekassat Liidust välja astunuks lugeda arvates 1. jaan. 1933. a.

Samas asjas käis juhatuse esimees A. Linnomägi Valgas, kus selgus, et väljaastumise põhjus oli puht-majanduslistest asjaoludest tingitud. Kohapealne juhatus pooldab otsuse revideerimist, sest kassa majandusline külg on vahepeal paranenud.

Jooksva töö juurest jälle pöördudes Liidu põhi-ülesannete juurde, ühendada kõiki haigekassasid, et siis edukalt töötada, tuleb ära märkida, et takistavalt mõjub Liidu töö peale asjaolu, et enamus Liidu juhatuse liikmeist asub väljaspool Tallinnat.

Peale Liidu tegelaste isikliste pöördumiste eemale jäänud kassade tegelaste poole, on Liidu juhatus kirjalikult pöördunud 5 väljaspool Liitu asuva haigekassa poole, paludes väljendada neid põhjusi, mille pärast nemad on eemale jäänud. Pöörati ka seni Liidust eemal olnud haigekassade poole ettepanekuga Liidu liikmeks astuda.

Esimesena on saatnud vastuse Pärnu Ühishaigekassa.

Selles kirjas ettetoodud asjaolusid vaatlusele võttes peab tunnistama, et majandusline põhjus, mida toonitavad Pärnu Ühishaigekassa tegelased, ei saa mõõduandev olla. Sellest küsimusest on $\frac{1}{5}$ Eesti haigekassadest üle saanud, pealegi kus aasta-aastalt on üksiku haigekassade kulud Liidu maksude näol vähenenud. Võib kindel olla, et kui Pärnu Ühishaigekassa ja ka teised 4 kassat, kes praegu eemal on, oleksid Liidus olnud, siis juba ammugi liikmemaks oleks endise $\frac{3}{4}$ asemel tegevuskapitalist olnud juba $\frac{1}{4}$ ehk veelgi vähem. Praeguselgi olukorral ümberkorraldades tegevust on suudetud vähemate kuludega tegutseda. Edasi kaebatakse, et ikkagi üksikud haigekassad omi elulisi päevaküsimusi omapead lahendavad. Peab ütleva, et selles ongi meie haigekassade ja üldse meie inimeste nõrk külg, kuna püütakse oma ette üksikult otsustades läbi ajada. Kuid viimasel ajal on rõõmustavalt Viljandi Ühishaigekassa hakanud kõiki omi päevaküsimusi Liidu

kaudu ka üldisele arutusele võtma. Edasi heidetakse kirjas Liidule ja mõnele tegelasele ette, et need olevat tagant järele targad, see on selles mõttes, et üks ehk teine samm haigekassade elus võetakse avaliku vaatlemise alla.

Kui meie aga vaatlemise alla võtame Eestimaa Haigekassade Liidu II kongressi protokoll, 25. aug. 1925. a., siis seal Pärnu haigekassa esindaja G. Norberg teatab, et nende haigekassa on Liidust välja astunud majanduslikel ja muudel põhjustel. Kuid arvab, et uuesti Liitu astutakse, kui Liidu juhatus nende peakoosolekule kedagi saadaks, kes nende Liidus olemise tähtsuse selgeks teeb. Ja Liit saatis esindaja, kes suutis neile ühistunde ja koondatud ridade vaimu seekordselt anda. Kuid lõpuks on Pärnu Ühishaigekassa väga olulise ja tähtsa arvamisega esinenud, mis juba rida aastaid on ka Liidu töökavas, kuid mida ei ole seni teostatud vastava isiku puudumisel. Nimelt tuleks Liidu juure ametisse seada sekretär-instruktor, s. o. isik, kes vajaduse korral suudaks üksikuid haigekassasid igakülgsest informeerida ja olla neile nõuandjaks nii mõneski küsimuses, ühtlasi ka nende majanduslike huvide kaitseks välja astuks. Liit on sellest küsimusest seni üle saanud sellega, et Liidu lugupeetud tegelane L. Johanson vabatahtlikult võttis instruktori kohused oma peale, missuguste kohustuste täitmine viimastel aastatel L. Johanson ministriks oleku aegadel aga raskendatud oli. Vastava isiku leidmisel tuleb Liidul paratamatu see samm astuda. Nagu eraviisil kuulda, pidi Tallinna Ühishaigekassa juhatus Liidu kirja peale vastuse kokku seadma, kuid seni ei ole vastus veel saabunud. On veel kirjaliku vastuse saatnud Kreenholmi haigekassa, mis käib järgmiselt:

Eestimaa Haigekassade Liidule,

Tallinn. Vastuseks Teie kirja peale 14-st märtsist s. a., nr. 60 all käesolevaga teatame, et haigekassa liikmete volinikkude üldkoosolek on juba mitmel korral harutanud Liitu astumise küsimust, kuid igakord suure hääleteenamusega eitava otsuse teinud, tähele pannes, et arstiabi andmine vabrikul valitsuse poolt on rahuldav, rahaline seisukord 1% juures võimaldab abi anda seaduses ettenähtud kõige kõrgemal määral ja valitsemise kulud õige väikesed, näiteks 1932. a. kõigest 1.—kr. 24 s. iga töölise kohta. Praegusel silmapilgul, suure kriisi ajal, kus vabrik töötab ainult 3 päeva nädalas, ei ole mõtet seda küsimust jälle päevakorrasse võtta. Esimees: K. Jõgiste. Juhatusel liige: A. Põlts.

Lõpetab oma aruande, lootusega, et järgmises kongressiks siiski osa neist kassadest liitunud on.

Pärnu Ühishaigekassa esindaja A. Bauer selgitab Liidust eemalolemise põhjusi nimetades, et Liit olla annud neile vale informatsiooni arstiabi korraldamise küsimuses, mille tagajärjel haigekassa suurt puudujääki on kandnud.

V. Luksepp leiab, et Pärnu Ühishaigekassa esindaja poolt ettetoodud Liidust eemalolemise põhjus on põhjendamata ja otsitud, et kuidagi õigustada Liidust eemalolemist. Ükski arstiabi korraldamise süsteem,

ei või ega saa puudujääke põhjustada, vaid selle süsteemi oskamata kasutamine võib küll seda esile kutsuda.

N. Aleksandrov rõhutab, et Liidul tuleb maksma panna oma autoriteet. Liidul tuleb häätahtlikult suhtuda ka Liidust eemalolevatesse haigekassadesse ja nendega ühendust luua ning informeerida neid Liidu tegevusest.

IV jsk. tööinspektor A. Veidenbaum leiab, et Liidul vaja oma sisemist korda parandada. Tuleks ametisse määrata vastav instruktor, kes juhiks Liidu organiseerimise tööd ja oleks ka praktiliseks nõuandjaks haigekassadele kõigis ülestõstetud ja lahendamist vajavates küsimustes.

K. Lukk teatab, et Tartu Ühishaigekassa volinikkude viimasel peakoosolekul võeti vastu otsus, et Liidu juhatus samme astuks kõikidele haigekassadele, eriti aga Tallinna Ühishaigekassa, Liitu astumiseks ja et Liidust eemalolevaid haigekassasid tuleks informeerida Liidu tegevusest ja kutsuda neid osa võtma Liidu kongressidest ja nõupidamistest.

Selle järele esitatakse Liidu juhatus poolt Liidu arvete seisu ja läbikäigu aruanne 1. jaan. — 31. dets. 1932. a. Tulude ja kulude aruanne on tasakaalus 2558,07 kr., kirjastuse arve tasakaalus 1155,74 kr. ning „Töö ja Tervise“ tulude ja kulude arve tasakaalus 2645,75 kr., mis enne kongressi on kätte saadetud kõigile haigekassadele ja ühtlasi ka kongressi saadikutele.

Liidu 1932. a. tegevuse- ja kassa aruande ning kongressi poolt Liidu tegevuse kohta tehtud soovivaldused kinnitab kongress ühel häälel.

Aruanded on lisadena selle protokolliga kirjale juurde lisatud.

Kongressi juhatamisele asub V. Luksepp.

IV. Sotsiaalpoliitiline tänapäev.

Refereerib L. Johanson, kes ütleb kokkuvõetult järgmist:

Praegune aeg ei ole soodne sotsiaalkindlustuse arenguks. Eestis ei ole praegu väljavaateid uute sotsiaalkindlustuse seaduste maksmapanekuks. On ülestõstetud tööpuuduse vastu kindlustamise küsimus, kuid selle maksmapanekuks puudub parlamendis enamus. Rahvusvahelises ulatuses, nimelt töökonventsil, on esirinda nihutatud vanaduse ja töövõimetuse vastu ning leskede ja vaeslaste kindlustamine, mille teostamine on ka Eestis väga tarvilik. See kindlustus on maksev väga paljudes riikides ja selle teostamine Eestis lahendaks tööpuudust ja hoolekandekulusid. Eestis on veel päevakorras põllutööliste õnnetuste vastu kindlustamine, kuid ka see on elluviimata rahvusliku keskerakonna vastuseismisel. Uue ja laiemal ulatusega haiguskindlustuse seaduse maksmapanek ei ole praegu võimalik, isegi on karta, et reaktsioonilised jõud asuvad kitsendamata ja kärpima maksivaid seadusi ja korraldusi, nagu näeme seda haigekassa apteeži avamise õiguse piiramise katsetest. Kuigi aeg on reaktsiooniline, seda enam peavad haigekassa tegelased organisatsiooniliselt koonduma, et ühisel jõul kaitsta seniseid positsioone ja võimalikul kor-

ral sotsiaalkindlustust arendada. Ei ole lubatav ja õigustatud E. H. Liidust üksikute haigekassade eemalejäamine. Seisukord kohustab kõiki ühistööle.

VII. Liidu 1932. a. liikmemaksu kindlaksmääramine ja eelarve kinnitamine.

Otsustati ühel häälel määrata Liidu 1933. a. liikmemaksuks $\frac{1}{2}\%$ (pool protsenti) liitunud haigekassade liikme- ja osaniku juurmaksu sissetulekutest (kassaosalise ja ettevõtja poolt maksetavast kindlustusprotsendist).

Liidu 1933. a. eelarve, mille tulud ja kulud tasakaalus 2727 kr. ja „Töö ja Tervise“ eelarve tasakaalus 2580 kr. ulatuses, võetakse vastu ja kinnitatakse ühel häälel.

Eelarve on lisana selle protokolliga algkirjale juurde lisatud.

VIII. Liidu uus põhikirja läbivaatamine ja vastuvõtmine.

Liidu uus põhikiri kantakse kongressile üksikute paragrahvide ja punktide viisi ette.

Kongress võtab E. Haigekassade Liidu uue põhikirja ettepanud kujul ja kongressi poolt tehtud mõningate parandustega vastu ühel häälel järgmises redaktsioonis:

Eesti Haigekassade Liidu põhikiri.

I. Liidu koosseis, ülesanded ja õigused.

§ 1. Eesti Haigekassade Liit on Eesti Vabariigi territooriumil asuvate haigekassade ülemaaline vabatahtlik ühendus.

§ 2. Liidu liikmeiks võivad olla kõik Eesti Vabariigi territooriumil asuvad haigekassad.

§ 3. Liit on juriidiline isik.

§ 4. Liidu juhatus asub Tallinnas.

§ 5. Liidul on pitsat pealkirjaga „Eesti Haigekassade Liit“ ja keskel „Tallinn“.

§ 6. Liidu ülesanded on: juhtida ja ühtlustada tema liikmete hulka astunud haigekassade tegevust ja kaasa aidata Liitu kuuluvate haigekassade liikmete tervishoidlikkude olude parandamiseks.

§ 7. Oma eesmärgi saavutamiseks võib Liit: a) ülemaalses ulatuses korraldada loenguid kindlustusküsimuste, tervishoidlikkude ja teiste haigekassa tegevusega ühenduses olevate ainete üle korraldada haigekassade kongresse, konverentse ja nõupidamisi; b) välja anda ajakirju ja muid trükitöid oma ülesannete ja haigekassadesse puutuvate küsimuste selgitamiseks; d) valitsuse loaga oma esindajate kaudu välismail peetavatest haigekassade kongressidest ja konverentsidest osa võtta, ning ühendusse astuda välismaade sellekohaste liitudega; e) osa võtta kõigist teistest Eestis peetavatest kongressidest ja konverentsidest, mis haigekassade huvisid käsitlevad; g) korraldada näitusi, ning osa võtta ka teiste asutiste ning ettevõtete poolt toime pandavatest näitustest; h) koguda andmeid haigekassade liikmete ja nende perekonnaliikmete tervishoidlikkude olude ja töötingimuste koh-

ta; i) esitada märgukirju ja teadaandeid järelevalveasutistele tööliste tervishoiu abinõude ja puuduste üle töökohtades; k) asutada haigemaju, ambulantsi, sanatooriume, suvekolooniisid, arstirohtude keskladusid, apteeki ja muid seesuguseid asutusi haigete ravimiseks.

II. Liidu liikmed, nende õigused ja kohused.

§ 8. Liidu liikmeteks on need § 2. tähendatud haigekassad, kes oma peakoosalekul Liitu astumise otsuse teinud ja Liidu juhatuse poolt selleks vastu võetud.

§ 9. Iga Liitu astunud haigekassa maksab aruandeaasta lõpuni liikmemaksu kongressil otsustatud ja Kinnitusnõukogu poolt lubatud määral ja tähtaegadel.

§ 10. Haigekassad võivad Liidust välja astuda ainult aruandeaasta lõpul, teatades sellest Liidu juhatusele vähemalt üks kuu enne aruandeaasta lõppu.

§ 11. Haigekassad, kes oma kohustusi Liidu vastu kongressil määratud tähtaegadel ei täida, loetakse Liidust lahkunuks, saavad aga oma õigused tagasi, kui nad oma kohused enne aruandeaasta lõppu on täitnud.

III. Liidu varandus.

§ 12. Liidu rahaline varandus jaguneb tegevus- ja tagavarakapitaliks, mille tarvitamise kord kongressil vastu võetud kodukorras kindlaks määratakse ja Kinnitusnõukogu poolt kinnitatakse.

§ 13. Liidu varandus jaguneb: a) liitunud haigekassade liikmemaksudest, b) sissetulekust liikumata varanduste ja ettevõtete pealt, d) valitsuse loaga toime pandud korjandustest ja loteriidest, e) kingitustest ning annetistest ja g) muudest sissetulekust.

Kingitusi ja annetusi tarvitab Liit annetajate poolt määratud otstarbeks, kuid võtab vastu ainult neid annetusi, mille otstarbed vastavad Liidu ülesannetele.

§ 14. Tagavarakapital koguneb Liidu aasta tegevuse ülejääkidest ja annetistest, mille otstarve annetajate poolt määramata.

IV. Liidu juhtimine.

§ 15. Liidu tegevust juhivad: a) Liidu kongress ja b) Liidu juhatus.

Liidu kongress.

§ 16. Liidu kongress määrab Liidu tegevuskava, valib Liidu juhatuse ja revisjonikomisjoni, kinnitab eelarve ja aruanded, otsustab tähtsamad Liidu tegevusse puutuvad küsimused, annab juhatust kõigile Liidu täidesaatvatele organitele ja teeb otsuseid kõigis Liidu juhatuse poolt esitatud kui ka kongressi enese poolt algatud asjus.

§ 17. Liidu kongress kutsutakse kokku Liidu juhatuse poolt tarviduse järele, aga mitte vähem kui üks kord aastas.

§ 18. Erakorralise kongressi on Liidu juhatus kohustatud kokku kutsuma ühe kuu jooksul, kui seda nõuab Kinnitusnõukogu, $\frac{1}{3}$ liitunud haigekassadest või revisjonikomisjon. Ei tee juhatus seda mitte, siis on algatajal enestel õigus kongressi kokku kutsuda.

§ 19. Kongressi kokkukutsumisest teatab Liidu juhatus vähemalt kaks kuud enne kongressi ringkirjaga kõigile Liidust osavõtjatele haigekassadele, ära tähendades kongressi aega, kohta ja esitatavat päevakorda.

§ 20. Liidu liikmetel-haigekassadel on õigus kongressi päevakorda täiendada. Ettepanekud kongressi päevakorra täiendamise kohta peavad ära antud olema vähemalt kaks nädalat enne kongressi algust Liidu juhatusel kirjalikult.

§ 21. Kongressile valivad Liitu kuuluvad haigekassad, need, kus kuni 500 liiget — ühe saadiku, kuni 1000 liiget — kaks saadikut ja iga järgmise tuhande pealt ühe saadiku. Arv viimastest tuhandest annab ainult siis ühe saadiku, kui see on üle 500.

Saadikud valitakse haigekassade peakoosolekutel volinikkude ja ettepanekute korral ka kassaliikmete hulgest.

Kongressi saadikuteks võib valida ainult neid haigekassa liikmeid, kes üle 20 aasta vanad.

Juhul, kui võimalik ei ole peakoosolekul saadikuid valida, võib neid ka haigekassa juhatus kassaliikmete hulgest valida.

Kongressi saadikute volituste tõenduseks on valimiskoosoleku protokoll ära kirjutatud, mis haigekassa juhatus poolt õigeaks tunnistatud.

§ 22. Kongress valib enda hulgest ise juhatus.

§ 23. Kongress on otsusvõimeline, kui pooled liitunud haigekassadest sellest oma hääleõiguslike esindajate kaudu osa võtavad.

Kui määratud ajaks tarvilikku arvu haigekassasid kongressil esindatud ei ole, peetakse ära teine kongress mitte hiljem kui kahe nädala jooksul, mis osavõtjate haigekassade arvule vaatamata otsustusvõimeline on. Sellel kongressil võib arutada ainult seda päevakorda, mis pidamata jäänud kongressi päevakorras seisib.

Sõnaõigusega võivad kongressist osa võtta mitteliitunud haigekassade esindajad, referendid, haigekassade tegelased ja isikud, keda Liidu juhatus kongressile kutsunud ehk kelle viibimist kongress tarvilikuks peab.

§ 24. Kongress teeb otsuseid liht-hääleenamusega.

§ 25. Kongressi otsused kantakse protokoll, mis kongressi juhatus liikmete poolt alla kirjutatakse ja kahe nädala jooksul Kinnitusnõukogule teadmiseks esitatakse.

§ 26. Kongressi otsused loetakse jõusse astunuks, kui Kinnitusnõukogu neid ühe kuu jooksul protokoll kättesaamise päevast arvates tühistanud ei ole.

Liidu juhatus.

§ 27. Liidu juhatus on Liidu täidesaatev asutus, tema ajab asju Liidu põhikirja, kodukorra ning kongressi otsuste põhjal ja annab oma tegevusest aru Liidu kongressile. Valitseb Liidu varanduse üle ja on Liidu esindajaks ametiasutistega ja eraisikutega. Astub nõudjana ja kostjana Liidu nimel välja, kaitseb igal pool Liidu kasusid ja on vastutav Liidu tegevuse ja varanduse eest.

§ 28. Liidu juhatusse valib Liidu kong-

ress oma liikmete hulgest üheks aastaks vähemalt viis liiget ja vastava arvu kandidaate. Juhatus koosolek on otsusvõimeline, kui koos on vähemalt poolt juhatus liikmetest, nende hulgas juhatus esimees või tema abi.

§ 29. Liidu juhatus ja revisjonikomisjoni liikmed langevad välja enne volituste tähtaja lõppu sel puhul, kui nemad Liidu liikmeteks olevate haigekassade liikmete hulgest välja langevad.

§ 30. Oma korraliste koosolekute aja määrab juhatus ise. Erakorralise koosoleku kutsub kokku tarbe järgi esimees või tema abi.

§ 31. Juhatus teeb otsuseid liht-hääleenamusega. Kui ettepanek saab ühepalju hääli poolt ja vastu, siis on juhataja hääel otsustav. Otsused protokollitakse ja kinnitatakse osavõtjate allkirjadega. Juhatusliige, kes otsusega nõus ei ole, võib lasta protokollida oma eriarvamuse.

§ 32. Liidu juhatus on kohustatud esitama Kinnitusnõukogu nõudmisel kõiki olemasolevaid andmeid ja aruandeid Liidu tegevuse, varanduse ja temale alluvate asutiste kohta.

§ 33. Liidu juhatus asukoha (§ 4) muutmise võib toimuda ainult kongressi otsuse põhjal. Kongressi otsus Liidu asukoha muutmise kohta kuulutatakse avalikult ja teatakse vastavaile seltside ja ühingute registreerimise asutistele.

§ 34. Päeva- ja söidurahad ning äraviidetud tööaja tasu juhatus liikmetele tasutakse Liidu kassast kongressi poolt määratud suuruses.

§ 35. Liidu juhatusliikmete ametist tagandamine võib toimuda ainult kongressi poolt.

§ 36. Liidu juhatus valitakse salajaselt, kui seda vähemalt $\frac{1}{10}$ kongressi saadikutest nõuab.

Toimkonnad ja komisjonid.

§ 37. Eriülesannete täitmiseks võib Liit asutada toimkondi ja komisjone, kelle ülesanded ja võimupiirid määrab kindlaks toimkond või komisjoni moodustav Liidu organ. Toimkondade ja komisjonide volituste tähtaja määrab kindlaks neid moodustav organ.

Toimkondade ja komisjonidele võib lubada asjatundjaid ja eriteadlasi kutsuda oma tööst osa võtma.

§ 38. Toimkonnad ja komisjonid valivad ise endale juhatus ja annavad oma tegevusest aru organile, kelle poolt nad moodustatud, ja Liidu juhatusel.

Revisjonikomisjon.

§ 39. Liidu juhatus, toimkondade ja komisjonide tegevuse järelevalveks, Liidu rahaliste arvete, dokumentide, raamatute ja aruannete revideerimiseks valitakse kongressi poolt üheks aastaks kongressiliikmete hulgest vähemalt kolmeliikmeline revisjonikomisjon ja vastav arv kandidaate.

§ 40. Revisjonikomisjoni liikmed jagavad ametid omavahel. Revisjonikomisjon on otsusvõimeline, kui koos on kõik revisjonikomisjoni liikmed või kaks revisjonikomisjoni liiget ja üks revisjonikomisjoni liikme kandidaat.

Juhul, kui kongress suurema arvulise revisjonikomisjoni valinud, on revisjonikomisjoni koosolek otsustusvõimeline, kui koos on vähemalt pool liikmeist, nende hulgas ka esimees või tema abi.

§ 41. Revideerimise tagajärjed protokolliks ja kinnitatakse revideerijate liikmete allkirjadega. Revisjonikomisjon annab aru oma tegevusest kongressile.

§ 42. Peale revisjonikomisjoni võib Liidu ja tema päralt olevate asutiste revideerimine toimuda Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi korraldusel.

§ 43. Päeva- ja sõidurahad ning äraviidetud tööaja tasu revisjonikomisjoniliikmete tasutakse Liidu kassast kongressi poolt määratud suuruses.

§ 44. Liidu revisjonikomisjon valitakse salajaselt, kui seda vähemalt $\frac{1}{10}$ kongressi saadikutest nõuab.

V. Liidu likvideerimine.

§ 45. Liidu tegevuse lõpetamine otsustatakse kongressi saadikute kahe kolmandiku hääletage kahel üheteisele järgneval kongressil, misjuures sellekohane ettepanek põhikirja § 19 vastavalt kongressi pävakorras peab seisma. Esimese kongressi otsuse järele jääb Liidu tegevus seisma. Samal kongressil valitakse likvideerimiskomisjon, kelle kätte annab juhatus Liidu varanduse. Likvideerimiskomisjon peab likvideerima kongressi poolt määratud tähtaja jooksul Liidu päralt oleva varanduse, tasuma Liidu võlad kõrvalistele asutistele ja isikutele ja sisse nõudma saadaolevad summad ning kokku kutsuma tähtajaks teise likvideerimiskongressi. Teine kongress lõpetab Liidu tegevuse ja jagab Liidu kohustuste täitmist ülejääva summa proportsionaalselt liitunud haigekassade vahel, vastavalt viimase aasta liikmemaksudele.

IX. Seisukoha võtmine vabariigi valitsuse poolt 30. dets. 1932. a. kinnitatud avalikkude tööde korraldamise juhtnõuroid §§ 1 ja 5 muutmise kohta. (Riigi Teataja nr. 2 — 9. jaan. 1933. a.).

Kongressi juhatab abijuhataja V. Neumann.

Läbirääkimisi juhatab sisse lühikese ettekandega Viljandi Ühise Haigekassa esindaja P. Paal.

Läbirääkimistel avaldatakse järgmist: Oma valitsuste avalikkudel töödel töötavad hädaabitöölised kuuluvad haigekassa alla mitte vastava ministeeriumi määruse, vaid maksva Tööstusliku töö seaduse põhjal, kuna ka need tööd käivad selle seaduse mõiste alla. Kui töid korraldab riik ise, siis need töölised ei käi haigekassa alla.

Vabariigi valitsuse otsusel hädaabitöödel töötavate töölise haiguskindlustuse toetamiseks on määratud toetust kõikidele haigekassaadele, kus hädaabitöölised kindlustatud, 3 senti iga mees ja 4 senti iga naihädaabitöölise pealt tööpäevas.

Mitmed haigekassad ei ole tahtnud hädaabitöölisi enda liikmeteks võtta, kartes, et

hädaabitöölised, kes välistööde juures sageli haigestuvad, toovad haigekassale rohkem kulu, nende madalate päevapalkade tõttu.

Nüüd on riigikohus leidnud, et haigekassad ikkagi peavad kindlustama hädaabitöölisi haiguse vastu. Kuna aga haigekassad on rahalistes raskustes, siis arvatakse, et hädaabitöölise töö peaks olema pidevalt kestev, mitte päevade viisi vahetusega ja et hädaabitöödele ei võetaks töölisi, kes 60% ja enam töövoimest kaotanud. Sellepärast tuleks maksvat seadust muuta nii, et ajutiste hooaja käitiste töölise ja nende perekondade abiandmise norme võiks vähendada ja kitsendusi teha võrreldes alaliste kassaliikmetega.

Kongressile esitatakse vastuvõtmiseks järgmine resolutsioon:

„Eesti Haigekassade Liidu XI kongress, arutades avalikkudel töödel töötavate töölise haiguskindlustuse küsimust, leiab, et haiguskindlustust tuleb laiendada kõigile palgateenijale. Sellejuures on möödapääsemata vajadus, et T.T.S. § 304 ettenähtud alammäär 18 Vene rubla saaks ümber arvatud Eesti rahaüksuste peale ja et liikme- ja juurdemaksu alammäär iga kassaliikme kohta kalendri tööpäevas (T.T.S. § 321) saaks seadusandlises korras fikseeritud.“

Resolutsioon võetakse ühel häälel vastu.

Kongressi esimene tööpäev lõpetati k. 19.30.

Kongressi teine päev 30. aprillil 1933. a.

Kongressi teine tööpäev algas kell 9.30. Juhatab V. Luksepp.

X. Seisukoha võtmine majandusministri kirja nr. 13-675 kohta 1. märtsist 1933. a. erimaksu määramises haigusabirahadelt.

Läbirääkimistel avaldatakse järgmist:

Erimaksu määruse ja majandusministri juhatuskirja järele haigekassade poolt oma liikmeile makstud haiguseabirahad, samuti ka töölise õnnetujuhtumise korral kindustamise seaduse alusel makstud summad kuuluvad füüsiliselt isikutele võetava erimaksu alla, kui nad tõusevad kuus 50 kroonile või üle.

Selgub kohtadelt, et erimaksu arvatakse haigekassades mitte ühtlaselt. Määruse täitmisel puudub selgus ja toob esile raskusi ja arusaamatusi. Seepärast tuleks Liidu juhatusel põhjalikult selgitada haiguserahade kriisimaksuga maksustamise küsimus, ja kui see peaks võimatuks osutama, siis tuleks mõne konkreetse juhusega minna riigikohtuni, et autoriteetset seletust saada.

Esitatakse vastuvõtmiseks järgmine resolutsioon:

„Eestimaa Haigekassade Liidu XI kongress, läbiarutades haigusabirahade pealt võetavat kriisimaksu, leiab, et selle võtmine toetusrahade pealt on ebaõiglane ja tuleb kaotada.“
Resolutsioon võetakse vastu ühel häälel.

XI. Seisukoha võtmine hariduse- ja sotsiaalministeeriumi tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse 1933. a. 17. jaanuari ringkirja nr. 41575 kohta retseptide teisendite keelamises haigekassadele.

Ringkirja sisu loetakse kongressile ette, mis järgmine:

Riigi- ja omavalitsuse asutused, kui ka eraettevõtted ja haigekassad on omale viisiks võtnud apteekide arvete juurde nõuda ka arvetes tähendatud arstitähed, et teostada arvete kontrolli, — olgugi et vastav usaldusarst on arves tähendatud retseptid läbi vaadanud ja arve kinnitanud.

Tervishoiu- ja hoolekandevalitsus peab sellast retseptide nõudmise täitmist apteekide poolt soovimatuks ja maksvatele tervishoiuseadustele vastukäivaks järgmistel põhjustel:

Arstiseaduse §§ 369 ja 374 (VSK XIII k.) nõuab retseptide hoidmist apteegis tõendavate dokumentidena, mida võivad vajada nii järelevalve asutused kui kohtud, aga ka ravivad arstid ja rohuabitarvitaja ise. Retseptide väljaandmisel arvete lisadeks võivad need retseptid sagedasti kaduma minna, mis Tervishoiu- ja hoolekandevalitsusel olevatel andmetel ka juhtunud on. Niisugune retseptide kaotsimine või apteekidest puudumine võib aga tekitada suuri segadusi nii järelevalves kui ka eksituste puhul ettevõetavatel kohtu uurimistel. Seepärast vastutab apteekide revideerimisel retseptide korraliku hoidmise eest apteegi vastutav juhataja, kes korratuse avastamise puhul võetakse vastutusele.

Teiseks kõneleb retseptide väljaandmise vastu Tervishoiupersonaali kutsetegevuse seaduse § 18 p. 2 (RT 24 — 1932), sest see seaduse paragrahv kohustab rohuteadlasi ja nende abijõudusid hoidma haige saladusi, ja nad tohivad neid avaldada ainult sel puhul, kui see on nende kohuseks tehtud vastavate seadustega.

Retseptid, sattudes asutustes, ettevõtetes või haigemajades, ühes vastavate arvetega, isikute kätte, kes ei kuulu tervishoiupersonaali hulka ja ei ole seadusega kohustatud hoidma haigete kaasametnikkude või kaasteenijate, või kassaosaliste saladusi ning võivad, lugedes retsepte, teha oma kaasametnikkude ja -teenijate ning kassaosaliste haiguste kohta asjatundmatusest tingitud ekslikke oletusi; viimased võivad aga kutsuda esile väga mitmesuguseid arusaamatusi.

Eeltoodu põhjal ja silmaspidades, et retseptide väljaandmine arvete juurde ei ole apteekide seadusega kohuseks tehtud, tervishoiu- ja hoolekandevalitsus palub maa- ja linnaarste kui ka linnaarsti õigustega aleviarste teatada omavalitsuse administratiiv tegevuse piirkonnas töötavate vabamüügi apteekide juhatajatele, et retseptide lisamine arvete juurde, nii originaalide kui ära kirjutajate ja signatuuride näol, on keelatud, välja arvatud juhud, kui retseptid esitatakse usaldusarstile, maa-, linna- või aleviarstile ja tervishoiu- ja hoolekandevalitsusele.

Ühes sellega tuleb apteegijuhatajate tähelepanu juhtida ka sellele, et sagedasti ette tuleval retseptide ära kirjutajate nõudmisel era-

isikute poolt tuleb enne ära kirja väljaandmist selgitada, kas see läheb isikule, kellele retsept on arsti poolt kirjutatud, või mitte, jättes viimasel puhul ära kirja või uue signatuuri väljaandmata, sest Arstiseaduse § 374 põhjal võib anda retseptide ära kirja ainult haige või arsti nõudmisel.

(Allkiri)

Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktor.

(Allkiri)

Farmatsöidiline inspektor.

Läbirääkimistel

leitakse, et määrase maksmapanekuks ei ole mingisugust alust ega ka vajadust. Haigekassad vajavad retsepte kontrollimiseks, kuna mõnede haigekassade abiandmise normid ei võimalda kassahaigetele välja kirjutada kõike rohte. Samuti on tarvilik teostada rohuarvete taksi (hinnalist) ja väljakirjutatud rohtude kontrolli; määrase võimaldab seda teha usaldusarstide kaudu.

Haigekassadel on teada kassaliikmete haigused arstimistekkkide ja haiguslehtede põhjal, ilma et tarvis oleks seda lugeda või uurida retseptide järele. Ministeerium ei pea võimalikuks seda määrust muuta.

Kongress võtab vastu järgmise resolutsiooni:

„Arutades Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse 1933. a. 17. jaanuari ringkirja nr. 41575 rohuretseptide, nii originaalide kui ka ära kirjutajate ja signatuuride näol, keeldumises haigekassadele, leiab kongress, et see on haigekassadele vastu võtmata korraldus ja tuleb selle tühistamist nõuda, liiati kui see kannatab crapooletuse puudumise all ja on maksuma pandud apteekide huvides ja kuna ka haigete saladus haigekassade poolt garanteeritud on.“

Samuti võetakse elavalt sõna haridusministri ettepaneku kohta, millega tahetakse piirata haigekassadel apteekide avamise õigust.

Leitakse, et haigekassadele tuleb jätta vabamüügi apteegi avamise õigus.

Esitatakse vastuvõtmiseks järgmine resolutsioon:

„Eesti Haigekassade Liidu kongress, läbi arutades praegust seisukorda, leiab, et apteekide seaduse muutmise kavatsuse haigekassade kitsendamise sihis ainult mõnekümne apteekri huvides ettevõetud olevat, laialiste haigekassa alla kuuluvate tööliste hulkade kahjuks, ja ei leia selle kavatsuse mitte millegagi põhjendatud olevat ning protesteerib sarnase seaduse muutmise vastu.“

Resolutsioon võetakse vastu ühel häälel.

Kongressi juhatamisele asub abijuhataja V. Neumann.

XII. Valimised põhikirja järele:

a) Liidu nõukogu, b) revisjonikomisjon.

Otsustatakse valida 11-liikmeline Liidu nõukogu. Lahtisel hääletamisel valiti ühel häälel

nõukogu liikmeteks:

1) Feliks Kauks — Kohtla-Järve põlevkivi kaevanduse haigekassast,

2) Voldemar Luksepp — Rakvere Ühis-
haigekassast,

3) Karl Lukk — Tartu Üldhaigekassast,

4) Erich Neumann — Tartu Üldhaigekas-
sast,

5) Aleksander Mägi — Narva Üldhaige-
kassast,

6) Johannes Erin — Balti Puuvilla Vab-
riku Haigekassast,

7) Theodor Jürgenson — Viljandi Ühis-
haigekassast,

8) Paul Paal — Viljandi Ühishaigekassast,

9) Johan Meltsas — Tallinna Sadamatöö-
liste Ametiühisuse Haigekassast,

10) Evald Keskspaik — Narva Üldhaige-
kassast,

11) Karl Plutus — A./S. „Kütte-Jõud“
Põlevkivi kaevanduse haigekassast.

E. H. Liidu nõukogu kandidaatideks valiti
ühel häälel lahtiselt:

1) Jaan Biiber — Türi Ühishaigekassast,

2) August Ermel — Võru-Petseri üld-
haigekassast,

3) Magda Kongas — Põltsamaa Ühishaige-
kassast.

Asuti revisjonikomisjoni liikmete valimi-
sele. Valimist toimetati lahtiselt, kusjuures

revisjonikomisjoni liikmeteks

valiti ühel häälel:

1) Eduard Rosenberg — Balti Puuvilla
Vabrikü Haigekassast,

2) Johannes Voist — Tartu üldhaigekas-
sast,

3) Mihkel Peterson — Rakvere Ühishaige-
kassast.

E. H. Liidu revisjonikomisjoni liikmete
kandidaatideks valiti:

1) Karl Käsperson — A./S. „Kütte-Jõud“
Põlevkivi Kaevanduse Haigekassast,

2) Erich Neumann — Tartu Üldhaigekas-
sast.

XIII. Haigekassade asjaajamiseks ühiste juhiste maksmapaneku küsimus.

Liidu juhatus ülesandel IV. jsk. tööins-
pektor A. Veidenbaum tutvunes suuremate
haigekassade ja käitiste juures asuvate haige-
kassade tegevusega kohapeal ja on koostanud
haigekassade asjaajamise ja arvepidamise
normaalsüsteemi kava.

Liidu juhatus vaatas need juhised läbi ja
arvestades haigekassade tegelaste poolt kava
kohta avaldatud arvamistega, leidis, et juhised
esitatud kujul ei ole vastuvõetavad, sest et
kava ei lihtsusta asjaajamist, vaid teeb selle
veel raskepärasemaks. Ka puudub kavas raa-
matupidamise osas kindel süsteem.

Haigekassade asjaajajad oma nõupidami-
sel 28. aprillil s. a. arutasid küsimust haige-
kassade asjaajamise ja arvepidamise ühtlus-
tamise asjus ja ei jõudnud seda tööd lõpetada,
kusjuures otsustati seda küsimust arutada

edasi, moodustades hariduse- ja sotsiaalminis-
teeriumi juures selleks vastava komisjoni.
Põhimõtteliselt ollakse asjaajamise ühtlusta-
mise poolt ja peetakse seda soovitavaks, mitte
aga sunduslikuks, kuna teisalt arvati, et juhi-
sed sunduslikult maksma panna tahetakse.

Asja mitmekülgsest läbiarutades, leiab
kongress üksmeelselt, et haigekassade arve-
pidamist ja asjaajamist täiesti ühtlustada ei
saa. Küll aga peab kongress soovitavaks, et
haigekassadel tarvitusel olevad vormid ja
raamatud ning tööinspektor A. Veidenbaumi
poolt koostatud juhised saaksid võetud üksik-
asjalisele vaatlusele ühtlustamise mõttes, mil-
leks hariduse- ja sotsiaalministeeriumi paluda
komisjoni moodustamist haigekassade tege-
lastest ja tööinspeksiooni esindajatest, kus-
juures haigekassa esindajaid soovitaks Liidu
juhatus. Viimasele tehakse kohuseks välja-
töötatud kava ja vormid saata haigekassadele
läbivaatamiseks ja esitada järgmisele kongres-
sile vastuvõtmiseks. Ministeeriumi tuleks pa-
luda, et enne kongressi poolt seisukoha aval-
damist väljatöötatud kavasad maksma ei pan-
daks.

XIV. Haigekassade aasta-aruande kava muut- mise ja täiendamise küsimus.

Praegu maksvas haigekassade aasta-aru-
ande vormis leidub puudusi ja mõningaid
tehnilisi vigu, mispärast haigekassade asja-
ajajate nõupidamisel võeti vastu Riigi Statis-
tika Keskbüroo ettepanekud ja nõupidamisel
tehtud täiendavad parandused ja muudatused
haigekassade aasta-aruande vormis.

Kongress võtab muudetud ja parandatud
haigekassade aasta-aruande vastu.

XV. Kongressil algatatud küsimused.

Kongress peab soovitavaks, et

1) Liidu juhatus esineks järgmisel kong-
ressil Liidu juhatus ja revisjonikomisjoni
liikmete tasunormide ja tasumaksmise korra
ettepanekuga;

2) „Töö ja Tervises“ avaldavates kokku-
võtetes haigekassade kuaruannetest tuleks
ära märkida ka liikmemaksu prots. suurus;

3) „Töö ja Tervises“ tuleks üks kord aas-
tas avaldada teadmiseks Eesti haigekassade
nimekirja ja nende aadressid;

4) Liidu juhatus koostaks järgmiseks
kongressiks vastuvõtmiseks haigekassade tege-
vuse aruandmise korra kongressidel;

5) Liidu järgmine kongress ära pidada
Tallinnas.

Kongressi lõpetab lühikese lõpukõnega
kell 13 V. Luksepp, konstateerides, et tehtud
töö on tulemusrikas olnud ja võime lahkuda
hea muljega. Tänapäevase kongressi nimel hari-
duse- ja sotsiaalministeeriumi esindajat ja
tööinspeksiooni esindajaid, kes nii kannatli-
kult kongressi tegevust on jälginud ja sõna
võttes asjalikke juhatusi andsid.

Kokkuvõtted haigekassade kuuaruannetest.

Haigekassa nimetus	Kuu viimaseil päeval oli			Tulud			Tegevuskapitali arvel			Kassaliikm. ravikap. arvel			Üldse kuu kohta andmed käivad																
	Kassa- liikmeid	Perekonna- liikmeid	Rokku	kinnumismaksudest			Perekonnaliikmetele			Ambula- toorie ravi				Haiglas ravil ja muud	Rokku														
				Kassaliik- arvel	Kavikapi- talil arvel	Kokku	Ambu- latoorie ravi	Haiglas ravil ja muud	Rokku	Summa	Ambula- toorie ravi	Haiglas ravil ja muud																	
																Kassaliik- arvel	Kavikapi- talil arvel	Kokku											
Tallinna Ühishaigekassa	14202	10425	24627	81357	56	15678	78	47036	34	18283	13	12945	98	2407	75	14753	73	35086	86	38273	98	6382	40	44606	38	77643	19	Märts 1933.	
Tallinna linna Omaval. Elievõtete Haigekassa	2826	3538	6414	59083	66	2934	33	8862	99	6456	36	1784	01	1087	50	2871	51	9327	87	5022	50	1572	30	6594	80	15922	67	"	
Tartu Ühishaigekassa	3622	2866	6488	7023	56	3509	74	10533	30	2866	05	1735	80	810	40	2546	20	5412	25	4209	55	698	37	4907	92	10820	17	"	
Pärnu Ühishaigekassa	4211	4087	8208	3021	68	1514	24	4535	92	825	25	730	01	189	60	919	61	1744	86	2447	78	630	60	3078	38	4823	24	"	
Narva Ühishaigekassa	1909	2353	4252	3311	37	1637	40	4968	77	1201	45	245	43	293	50	538	93	1740	38	1441	82	2812	60	4254	42	5994	80	"	
Rakvere Ühishaigekassa	4551	1417	2968	2249	80	909	14	3158	94	404	10	578	83	83	75	662	08	1066	18	878	48	336	80	1245	28	2281	46	"	
Viljandi Ühishaigekassa	1192	996	2188	1684	52	1095	63	2780	15	251	81	187	02	91	—	278	02	529	83	788	74	254	55	1043	29	1573	12	"	
Haapsalu Ühishaigekassa	905	586	1491	1387	60	—	—	1337	60	—	—	151	12	75	—	326	12	1118	04	—	—	—	—	—	—	—	1118	04	"
Võru-Petseri Ühishaigekassa	702	705	1407	906	39	477	08	1383	47	119	30	51	54	119	46	271	—	390	30	610	46	505	07	1115	53	1505	83	"	
Kuresaare Ühishaigekassa	649	659	1308	655	04	628	08	1283	12	212	53	83	69	59	52	143	21	355	74	598	36	187	80	786	16	1141	90	"	
Paide Ühishaigekassa	476	421	897	724	72	362	36	1087	08	83	38	91	11	135	87	226	98	310	36	72	40	407	32	539	72	850	08	"	
Vaiga Ühishaigekassa	616	460	1076	611	33	306	88	918	21	89	79	135	99	13	25	149	24	239	03	367	09	2	75	369	84	608	87	"	
Türi Ühishaigekassa	547	416	968	337	52	178	76	536	28	151	81	231	42	59	20	290	62	442	43	299	19	12	80	311	99	754	42	"	
Põltsamaa Ühishaigekassa	161	161	322	63	24	63	24	126	45	243	72	5	41	—	—	5	44	249	16	195	36	19	20	214	56	463	72	"	
Tallinna Jooksetööliste Haigekassa	217	47	264	242	72	121	35	364	07	190	92	—	—	30	—	30	—	220	92	468	46	114	50	582	96	803	88	"	
Tallinna Sadamatöölise Haigekassa	58	56	114	165	29	—	—	165	29	37	50	—	20	—	20	—	—	57	50	55	05	134	—	189	05	246	55	"	
Kreenholmi puuvillavabrikute Haigekassa	1915	—	1915	1392	74	—	—	1392	74	1335	50	—	70	—	70	—	—	1405	50	—	—	—	—	—	—	1405	50	"	
Nerva Linaketrämise Manul. Haigekassa	1410	833	2243	1875	34	—	—	1875	34	1361	11	358	25	339	75	898	—	2459	11	—	—	—	—	—	—	2459	11	"	
Narva Kalevibratriku Haigekassa	621	432	1053	1250	68	—	—	1250	68	1131	80	186	80	95	—	281	80	1413	60	—	—	—	—	—	—	1413	60	"	
Balti Puuvillavabrikuri Haigekassa	1122	562	1684	1348	68	—	—	1348	60	930	48	445	02	314	93	759	95	1639	43	—	—	—	—	—	—	1639	43	"	
Sindi vabriku Haigekassa	895	443	1338	1249	34	—	—	1249	34	850	92	—	60	—	60	—	—	910	92	—	—	—	—	—	—	910	92	"	
Hiiu-Kärda Kalevibratriku Haigekassa	293	233	531	554	52	—	—	554	52	191	65	180	28	17	50	197	78	389	43	—	—	—	—	—	—	389	43	"	
Kohila Paberivabriku Haigekassa	280	—	280	230	70	—	—	230	70	422	37	24	—	68	50	92	50	514	87	—	—	—	—	—	—	514	87	"	
Kohtla-Järve põlevkivikaev. Haigekassa	932	1074	2006	1907	38	—	—	1907	38	788	56	528	61	166	91	695	52	1484	08	—	—	—	—	—	—	1484	08	"	
A/S „Rütte-Joud“ põlevkivikaev. Haigekassa	247	375	622	903	54	—	—	903	54	401	77	201	—	237	76	438	76	840	53	—	—	—	—	—	—	840	53	"	
Port-Kunda Tsemendivabriku Haigekassa	526	829	1355	1261	56	—	—	1261	56	433	62	486	28	174	93	661	21	1114	83	—	—	—	—	—	—	1114	83	"	
„Rosen & Ko.“ Haigekassa	32	41	73	108	86	—	—	108	86	93	07	30	75	—	—	30	75	123	82	—	—	—	—	—	—	123	82	"	
„A/S Loksa-Tehased“ Haigekassa	44	59	103	33	01	16	31	49	32	50	—	14	25	—	14	25	—	64	25	16	85	86	60	103	45	167	70	"	
42161 84129, 70230	72271	27	29473	92	101744	59	40419	87	21012	13	7221	08	23233	21	68653	08	53746	02	14167	66	69013	68	138566	76					

Haigekassade keskasutise tegevusest.

E. Haigekassade Liidu juhatuse koosolek

peeti 28. mail s. a., algusega kell 10 h. Koos olid esimees K. Lukk, abiesimees J. Erin, juhatuse liikmed: V. Luksepp, F. Kauks ja A. Mägi. Koosolekust võttis osa ka „Töö ja Tervise“ toimetaja L. Johanson.

Peale sissetulnud kirjade oli Liidu juhatusel arutada veel järgmised päevakorra küsimused: kongressi otsuste elluviimise küsimus, Liidu juhatuse töökorraldamise küsimus, lähema kontakti loomine E. H. Liidu ja üksikute haigekassade vahel, Liidu lähema töökava kindlaks määramine, „Töö ja Tervise“ küsimus ja jooksvad asjad.

Asuti sissetulnud kirjade läbivaatamisele, mille juures juhatuse esimees K. Lukk tegi teatavaks, et on käinud koos juhatuse liikme V. Luksepaga 26. mail s. a.

vabamüügi apteekide avamise seaduse muutmise seaduse eelnõu

asjus hariduse- ja sotsiaalministri jutul, kellele esitati ka vastav märgukiri selle seaduseelnõu tagasi lükkamiseks. Läbirääkimistel on selgunud, et eelnõu tagasi lükkamiseks on vähe väljavaateid, kuid h-ra minister lubas asja veel kaaluda ja küsimuse otsustamisel võimalust mööda arvestada E. H. Liidu soovidega.

Peale selle on K. Lukk ühes V. Luksepaga käinud tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktori h-ra A. Möttuse juures läbirääkimas

haigekassadele rohuretseptide ärakirjade väljaandmise keelu kaotamise asjus.

Selgus, et tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse ringkirja muutmiseks on lootusi. Kongressi otsuste elluviimise küsimuse juures ei saanud juhatuse pikemalt peatuda, kuna kongressi protokoll oli seksretariaadi poolt alles koostamisel, mille pärast otsustati üle minna III p. p., s. o. Liidu juhatuse töö korraldamise küsimuse, arutamisele. Selle päevakorrapunkti arutamise juure asudes tehti järgmised ettepanekud:

Liidu tegevuse korraldamine.

1) Liidu juhatuse koosolekud korraldada edaspidi iga kolme kuu järele,

2) Liidu esimehele teha ülesandeks vähemalt kord kuus, ja vajaduse puhul ka sagedamini, käia Liidus ja Liidu tegevusest juhatust informeerida, kas oma koduste protokollide kaudu või mingil muul teel,

3) Liidu esimehele anda suuremad volitused oma ülesannete täideviimisel,

4) Liidu juhatuse koosolekute protokollide saatmine haigekassadele ära jätta, selle asemel avaldada Liidu tegevuse kohta ülevaateid „Töö ja Tervises“.

Liidu juhatus ettepanekuid juhatuse töö korraldamise kohta ära kuulates ja ettepanekuid läbi harutades, otsustas neid ühel häälel vastu võtta ja nende järele käia, kusjuures informatsiooni korraldamine Liidu tegevuse kohta otsustati jätta K. Lukki hooleks.

Lähema kontakti loomine E. H. Liidu ja üksikute haigekassade vahel.

Et lähemat kontakti luua E. H. Liidu ja haigekassade vahel, otsustati edaspidi saata Liidu esindaja haigekassade iga esimesele aasta peakoosolekule. Arvesse võttes, et Narva Linaketramise Manuf. ja Kreenholmi haigekassas ei ole tänavu aastal veel peakoosolekuid peetud, otsustati saata neile kiri ja paluda, et nad lubaksid Liidu esindajale sõnaõigusega peakoosolekust osa võtta, seejuures tuleks paluda ka, et nad Liiduga kontakti loomise küsimust peakoosoleku päevakorda võtaks ja teataks Liidule koosoleku pidamise aega.

Liidu lähema töökava kindlaks määramine.

Liidu lähem töökava määrati järgmiselt kindlaks:

1) Seaduseelnõu esitamine iga kassaliikme eest maksetava arstiabi-maksu alammäära fikseerimiseks;

2) ettepaneku esitamine, et Tervishoiu Nõukogu koosseisu kuuluks ka E. H. Liidu esindaja;

3) üleriiklises ulatuses pankade nimekirja koostamine, kuhu haigekassad võiksid paigutada omi summe;

4) sammude astumine arstirohtude tolli ja hindade alandamiseks;

5) arstirohtude nimekirja koostamine ühes rohuhindade äratähendamisega.

„Töö ja Tervise“ küsimus.

Et „Töö ja Tervise“ sisu mitmekesistada ja huvitavamaks teha, mis mõjuks ka lugejate ringkonna laiendamisele, otsustatakse avaldada „Töö ja Tervises“ kohalikkudes ajalehtedes haigekassa elust ja tegevusest avaldatud artikleid ühes tarvilikkude täiendavate seletustega. Riigi statistika kuukirjas avaldatud haigekassadesse puutuvaid andmeid otsustatakse avaldada „Töö ja Tervises“ täielikumalt. Peale selle otsustati teha üks kord aastas kokkuvõtteid haigekassade aasta-aruannetest nende avaldamiseks „Töö ja Tervises“.

Haigekassadele otsustati saata ringkiri, milles paluda, et nad saadaksid Liidule „Töö ja Tervises“ avaldamiseks kohalikkudes ajalehtedes ilmuvaid artikleid haigekassade tegevuse kohta ja lisaksid neile oma arvamusel juure.

K. Lukkile tehti ülesandeks ühendusse astuda Tartus ajalehtede väljalõigete alal tegutseva bürooga, et selgitada ajalehtede väljalõigete saamise võimalusi.

Jooksvate küsimuste

juures otsustati Liidule uus pitser valmistada, pealkirjaga „Eestimaa Haigekassade Liit“ ja keskel „Tallinn“. Peale selle järgnes kuludokumentide kinnitamine Liidu juhatuse poolt.

E. Haigekassade Liidu teateid.

RETSEPTIDE VÄLJAANDMISE ASJUS.

Tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse ringkirjaga 17. jaan. s. a., nr. 41575 keelatakse apteekidele välja anda haigekassadele arvete tõenduseks rohuretsepte ehk nende teisendeid. Selle ringkirja muutmiseks on E. H. Liidu poolt 14. III hariduse- ja sotsiaalministeeriumile esitatud palve, milles paluti tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse ringkirja 17. jaan. s. a., nr. 41575 haigekassadesse puutuvas osas tühistada. 26. mail on Liidu juhatus esimees K. Lukk ühes juhatus liikme V. Luksepaga ringkirja muutmise asjus käinud isiklikult läbirääkimas tervishoiu- ja hoolekandevalitsuse direktori A. Mõttuse juures.

Nüüd on tervishoiu- ja hoolekandevalitsus kirjaga 17. VI. s. a. Liidule teatanud järgmist:

Eestimaa Haigekassade Liidu juhatusel.

Silmas pidades Teie esindajatega läbirääkimist ja nendelt suuliste seletuste saamist tervishoiu- ja hoolekandevalitsus teatab, et tema poolt takistust ei ole retseptide väljaandmiseks arvete juurde apteekidest, kui retseptid antakse apteekidesse kahes ühesuguses eksemplaris, millest üks on määratud apteeki jätmiseks ja teine arvega kaasaandmiseks. Mis aga puutub arvete kontrolli ühes retseptidega, siis tuleb retseptide läbivaatamine ja arvetega võrdlemine anda tervishoiupersonaali kuuluvate isikute, arstide ja rahuteadlaste, kätte, kes on tervishoiupersonaali kutsetegevuse seadusega (RT 24 — 1932) kohustatud hoidma haigete saladusi. Nende nimed tulevad teatada tervishoiu- ja hoolekandevalitsusele tähendusega, millise haigekassa usaldusmeheks, arvete juurde antud retseptide kontrollimisel, keegi on määratud.

Sellest kirjast, peale usaldusmeeste määramist ja teatamist, on Haigekassade Liit õigustatud teatama asjast huvitatud apteekidele.

POSTIMÄÄRUSTIKU §§ 623 JA 624 TÄIENDAMISE ASJUS

on teedeministeeriumi peasekretär kirjaga 7. VI. s. a. Liidule teatanud järgmist:

Eestimaa Haigekassade Liidule.

Vastuseks kirjale 19. detsembrist s. a., nr. 322, haigekassadele rahasaadetiste väljastamise korra muutmise asjus, teatan teedeministri abi korraldusel, et kuna postivalitsus postimäärustiku §§ 623 ja 624 laiendamist soo-

vitavaks ei pea, isegi kavatses seda korda tulevikus äramuutmisele ette panna, siis ei saa teedeministeerium Teie palvet täita.

Haigekassade Liidu esindaja statistika nõukogus.

K. Pätsu valitsuse poolt moodustati statistika keskbüroo nõukogu ümber. Anti esindus E. Haigekassade Liidule ja E. Töölisühingute Keskliidule. Nõukogust võtavad veel osa riigikogu, majandus-, teede-, hariduse- ja sotsiaalministeeriumi ning riigikontrolli, kaubandus-tööstuskoja ning statistika keskbüroo esindajad. Nõukogu vaatab läbi keskbüroo ettepanekuid.

Nõukogu uue koosseisu esimene koosolek oli 22. juunil. Juhatas riigisekretär. Haigekassade liidu esindajana võttis osa L. Johanson. Keskbüroo direktor Pullerits andis pikema ülevaate keskbüroo tööst, puudutades ka mõningaid päevaküsimusi, muuseas tähendades, et haigekassade statistikale teeb raskusi arvepidamise mitmekesisus. On tarvilik haigekassade arvepidamise ühtlus.

Läbirääkimistel käsitati mõningaid puudusi statistikaalal ning uue rahvalugemise tarvilikkust.

E. H. Liidu esindaja tähendas mõningatele raskustele haigekassade statistika alal. On puudulik haiguslehtedele haiguse nimetuse märkimine arstide poolt. Eestis ei ole veel statistikat, mis näitaks haigestuse protsenti kutsete järgi. Kuupalju haigekassad kulutavad, missugused selleks sissetulekud, üldine haiguspäevade ja juhtude arv, — sellest on veel vähe töolistervishoiu ja sotsiaalolude vaatlemiseks ja järelduste tegemiseks. Üldse on veel tervishoiu statistika puudulik: keskbüroo andmetel on üle riigi tiisikusehaigeid 10.000, Tallinna statistika näitab aga Tallinnas üksi 12.000. Et statistika andmeid saada, selleks on tarvilik mitmeid seadusandlisi korraldusi.

Rahvalugemise asjus avaldati üldiselt arvamisi, et selle teostamine tarvilik ja võimalik on. Senised andmed on sedavõrd vananenud, et juba Eesti statistikas kõige olulisem osa ja nagu alus puudub.

Järgmisel koosolekul esineb keskbüroo direktor juba kindlate ja konkreetsete ettepanekutega küsimustes, mille kohta nõukogu seisukoht tarvilik.

Haigekassade tegevusest.

Tallinna Ühine haigekassa.

tegutseb juba 16-ndat aastat. 15-aastase tegevuse kohta on juhatus avaldanud 32-leheküljelise broshüüri, mis kaunistatud piltidega. Nagu ülevaatest nähtub, oli sellel haigekassal 31. dets. 1932. a. liikmeid: 8.319 meest ja 4.968 naist — 9.973 perekonnaliikmetega. Hai-

gekassas oli kindlustatud 882 ettevõtte töölised ja teenijad. Volinikkude arv oli 109—237. Juhatuses on 11 inimest, revisjonikomisjonis 5. Palgalisi kantsleijõude oli 42, palgaga 15—150 krooni. Haigekassa teenistuses oli kindla kuupalgaline tervishoiu personal: 24 arsti, 8 velskerit, 8 halastajaõde, 5 hamba-

arsti, 1 bakterioloog, 1 keemik, 3 hambaarsti abilist, 8 masseerijat, 6 proviisori, 13 apteekriabilist, 9 õpilast.

Üldiselt oli haigekassa teenistuses 127 kindlapalgalist isikut.

Arstiabiandmiseks oli 1932. a. kokkulepe: 15 ämmaemandaga, 7 haigemajaga, 4 sanatooriumiga, 1 koloniiga, 4 korseti- ja bandaašitööstusega ja 12 apteegiga. Organiseeritud arstkonnnaga kokkulepet ei olnud.

Haigekassal oli: 1 apteek, 1 hammaste ravimise kabinet, 1 elektriga ravimise ja masseerimise asutis, 1 röntgeni kabinet, 12 ambulatooriumi.

1933. a. eelarve on tasakaalus Kr. 663.889. 1932. a. läbikäik oli 4.499.869 kr., saldo 31. dets. 1932. a. (aktiiva ja passiva) 327.838 kr. 23 s. Debitoride arve bilanss 116.258 kr. 35 s.

Tegevuskapitali 1932. a.: kindlustusmaksu 410.279 kr. 78 s., mitmesuguseid tulusid 68.468 kr. 85 s., selles perekonnaliigete juurde maksu ravile 10.267 kr. 75 s.

Toetuseks läks liigetele: haiguse abirahaks 5.499 juhu, 94.608 $\frac{1}{4}$ päeva eest — 126.442 kr. 37 s., matmiseks 110 juhul 8.650 kr. 98 s., sünnituse abirahaks 121 juhul 3.460 $\frac{1}{2}$ päeva eest 5.459 kr. 60 s.

Perekonnaliigetele: matmiseks 102 juhul 3.806 kr. 50 s., arstimiseks 139.631 kr. 81 s.

Valitsemise kulu oli 31.581 kr. 29 s., muid kulusid 22.004 kr. 75 s., tagavarakapitali arvati 144.977 kr. 83 s.

Kassaliigete arstiabi kapitali laekus 240.085 kr. 51 s., läks välja 426.397 kr. 62 s., puudu jääk 186.312 kr. 11 s.

Nagu siit näha, ei ole Tallinna ühine haigekassa osanud ka piiratud arstivaliku ja ambulantsüsteemi juures korraldada arstiabi ilma suurema puudujäägita. Ta teenistuses seisvate arstide koosseis ei taga kassaosalistele tarvilikku ja nõuetekohast arstiabi.

Tagavarakapitalis oli 31 dets. 1932. a. 203.726 kr. 10 s.

Apteek andis tulu 150.839 kr. 44 s., kulu 115.055 kr. 21 s., seega puhaskasu 35.784 kr. 23 s.

Hambaarsti kabinetil oli kulusid 20.460 kr. 16 s., *röntgeni kabinetil* 10.513 kr. 83 s., *eriravi- ja masseerimiseasutisel* 13.109 kr. 15 s., *laboratooriumil* 9.491 kr. 67 s.

Toetust makseti liigetele: kodus ja ambulatoorsel ravimisel $\frac{1}{2}$, haigemajas perekonnaliigetele $\frac{1}{2}$ ja üksikuile $\frac{1}{4}$ tööpalgast. Surma korral 25-kordne päevapalk.

Sünnituse korral makseti kodus $\frac{1}{2}$ ja haiglas $\frac{1}{2}$ päevapalgast.

Pühade ja pühapäevade eest toetust ei maksetud.

Trahvimisi oli: abirahast osaliselt ilmajätmisi 167 juhul 1.099 kr. 01 sendiga ning täiesti ilmajätmisi 7 juhul 149 kr. 49 s.

Haigekassaga ei ole tööliskond rahul, sellepärast on oodata ta koosseisus lähemal ajal muudatust.

TALLINNA ÜHISE HAIGEKASSA UUS JUHATUS.

Tallinna Ühise Haigekassa ümber on juba pikemat aega kestnud võitlus haigekassa otstarbekohase juhtimise eest. Olles suuremaid haigekassasid Eestis, on temasse koonud enamjagu Tallinna proletariaati. Kuigi kassa volinikkude arv on õige suur, ligemale 250 volinikku, on senini haigekassa juhtimisele pääsenud eriline salk „pahempoolset“ ilmet kanda tahtvaid inimesi kes aga kaugel on eemal üldisest töölisliikumisest ja töölikonna võitluse põhimõtetest. Tugedes sellele, et enamus kassavolinikke on iga aasta ümbervalitatavad ja tetdmatud kassa ülesannetest, on need inimesed ääretu demagoogia ja silma puru viskamisega osanud poetada end kassa juhatusse, tõrjudes kõrvale rohkemteadlikke töölisi. Tänu nende meeste tegevusele, lahkus Tallinna Ühise Haigekassa omal ajal ka haigekassade liidust, kuigi ta oli sama liidu asutajaid ja juhatuses enamuses, seega juhtis liitu.

Kassa töö ümberkorraldamise tähe all juhtiti hoolimatut poliitikat haigusravi abiandmises, mis kutsus välja pahameele tormi kassa laialdases liikmeskonnas. Haiguse puhul arsti juure käimiseks määratud tsekkide arv vähendati miinimumini, kõik ravi andmine pidi sündima ainuüksi ambulatooriumite kaudu. Muidugi ei võiks kellegil selle vastu olla, kui need asutused oleksid küllaldaselt määral varustatud esmaklassiliste jõududega — arstidega, samuti kui need ambulatooriumid ei oleks tööga liialt ülekoormatud. Kahjuks need nõuded ei olnud küllalt läbiviidud ja tagajärjeks oli kassaliikmete järjest kasvav pahameel senise juhatuse tegevuse vastu. Viimasel ajal ilmnesisid ka väärnähted senise juhatuse sisemises töös, mille tõttu haigekassa pidi tegema ka liigseid kulusid. Ärksamad töölisestegelased olid sunnitud sellasele vildakule asjaajamisele kord lõppu tegema ja juhatusse läbiviima rohkem kassa huvide eest seisvaid inimesi.

1. juulil s. a. peeti kassa volinikkude aasta-peakoosolekut. Et töölise huvi senise haigekassa juhatuse vastu oli suur, seda tõendab rekordiline arv koosolekust osavõtjaid volinikke. Valitud 254 volinikust võttis koosolekust osa 224. Koosolek algas laupäeval 1. juulil ja kestis öö läbi kuni hommiku kella 7-ni. Kohe koosoleku alul ilmnis senise juhatuse tegevuse vastu rahulolematu enamus. Koosoleku juhatajateks valiti opositsiooni mehed — Herman *Isküll* ja Jaan *Ringsman*. Protokolli kirjutajateks valiti *Ruus*, *Petree* ja *Ello*.

Seda nähes hakkas senini võimalolnud jõuk igatepidi püüdma koosoleku rahulikuks arendamiseks takistusi tegema. Kuigi nende poolehoidjate arv oli õige väikene, umbes 40 volinikku, tuli kohati siiski ette ärevuse momente, mis ähvardas isegi koosoleku lõpetamisega. Eriti ägedad vaieldused tekkisid 1932. aasta aruande ettekandmise järele. Siiski saadi aruandega hakkama, ja see kinnitati. Kuna juba ette arvati, et senine juhatust peab

lahkuma, siis esines jõuk demagoogilise ettepanekuga, mille alusel oleks arstiabi tsekk suurendatud ja üldse lubati nii kassa- kui perekonnaliigetele hukk soodustusi seniste kärpimiste asemel. Muidugi lootis senine juhatuse raskendada uue valitava juhatuse tööd, kui need soodustused oleksid vastu võetud volinikkude peakoosoleku poolt — sest haigekassa seisukord ei luba neid soodustusi täiel määral maksumapanna. Peakoosolek sai sellest võttest hästi aru ja lükkas demagoogilise ettepaneku tagasi. Valimiste juurde asudes ilmes senini võimuloleva jõugu suur kaotus. Juhtivatest tegelastest pääses juhatusse ainult üks — *Jõulu*. Senised ninamehed *Raudsepp* ja *Mühlhausen* langesid sootuks välja. Uude juhatuse pääsesid seega *Isküll*, *Svilberg*, *Karask*, *Ruus*, *Delsky*, *Petree*, *Ringsmann*, *Pärson*, *Eisberg*, *Napits* ja *Jõulu*. Juhatuse kandidaatideks valiti *Koppelman*, *Peet*, *Kuuda*, *Ello*, *Kötsi*, *Sassijan*, *Burm*, *Verner*, *Tomson*, *Mendelman* ja *Reinvald*.

Revisjonikomisjoni valiti *Luik*, *Kopp*,

Schönberg, *Laid* ja *Kirp*. Kandidaatideks jäid *Viih*, *Rohel*, *Londo*, *Kocher* ja *Ivanov*. Kõik valitud isikud on pea enamuses töölisvanemad ja ametiühingute juhtivad tegelased, ja võib loota, et haigekassa juhtimine on kindlates kätes — haigekassa on muutunud töölistkonna asutuseks.

A. O—ch.

„VABAMÜGI APTEEKIDE AVAMISE SEADUSE“

§§ 5 ja 6 muutmine oli arutusel riigi tervishoiunõukogu koosolekul 27. märtsil 1933. a. Selle koosoleku kirjeldus ning § 5 ja § 6 kohta vastuvõetud ettepanek on toodud „Pharmacia“ nr. 4 — 1933. Nagu teada, tahetakse selle muudatusega kitsendada haigekassade apteekide avamiseõigust.

FARMATSÖITIDE PALGAKASSADEST NING SOTSIAALSETEST KINDLUSTUSKORRALDUSTEST VÄLISMAIL

toob E. Labi ülevaate „Rohuteadlase“ nr. 4 ja 5 — 1933.

Taagepera sanatoorium.

Hariduse- ja sotsiaalministeeriumile alluva Taagepera sanatooriumi asutamise mõõdu tänavu kevadel kümme aastat. Selle aja jooksul Taagepera sanatoorium on tõusnud esikohale Eesti kopsutiisikuse ravilaste seas.

väike. Siit tulevad tervist ihkama kõik need, kes tervise kui inimese kallima vara hinda õieti mõistavad. Ja selleks ongi tööpoolest Taageperas hulk eeltingimusi, nii siis pole asjatult rahva suus Taagepera sanatooriumile

Ravila asukoht on valitud õnnelikult. Asudes 105 m. üle merepinna, Valgamaa loodusilult rikkamas nurgas männi- ja segametsa ümbruskonnas, Taageperast ongi kujunenud kopsuhaigete „Mekka“, kuhu tung pole just

antud kõlavamaiguline meelitusnimi — „tervisetempel“.

Sanatoorium asub nõuetekohaselt ümberehitatud end. mõisaomaniku jahilossis, keset ilusat parki, kus aedniku hoolet ja järelevalvel

loodusilust kõige mitmekesisemate puude ja tamete näol pole puudust.

Ning ravimine. See on praeguste sanatooriumi arstide juhataja Dr. F. Tomsoni ja ordinaatori Dr. Sanderi innukal toimel läbiviidud teadusemaailma kõige moodsamate ja tunnustustleidnumate meetodite alusel. On rakendatud kopsutuberkuuloosi ravimise käiku kõik need vahendid ja arstimid, missuguste kasulikus mõjus tiisikusehaigeil ei tule kahelda — pneumatooraks, kopsu plombeermise, närvilõige, dr. Bier'i kaustika, kullaravi, metallsoolad, röntgen, kiirteravi jne. Haigete meelegaletuse eest on kantud eriti hoolt. Klaver, grammofon, raadio, ligi 1000-kõiteline raamatukogu, kuni 90 kodumaa ajalehte-ajakirja lugemislauas, seltskondlikke mängu, olgu siis male, trilma, domine, korona või sportpiljard — ootavad aina kasutajaid. Ajaviiteks korraldatakse koosviibimisi haigeile, kas kirjandus-muusikalise ilmega või koguni kinoõhtuid, missugused igal viisil sanatooriumi haigetele pakuvad meelepärast vaheldust.

Ravimismaks on odavam kui teistes eestis asuvas sanatooriumes, misläbi eriti soodustatuiks osutuvad kehvemad kihid. Päevamaks 3. klassis tuleb kr. 2.20; 2. kl. kr. 3.—; 1. kl. kr. 3.50.

Ministeriumi poolt võimaldatakse sanatooriumis ravimaksu tasumist 50% suuruses või sootuks sellest soovijat vabastatakse, kui haigel on esitada tõendav tunnistus enda varandusliku seisuga kohta, mis tuleb hankida vastavalt elukohale politseist (linna), vallavalitsusest (maal).

Taagepera sanatoorium osutub ka parimaks suvituskohaks peajasjalikult küll neile, kes vahelduses igapäevastele askeldustele vajavad rahu, värsket õhku ja kosutavat toitu.

Ja neid eeldusi evib Taagepera sanatoorium täies ulatuses, see meieoludes kopsuhaigete otsitavaim ravila — töötusrikas „tervishoiutempel“, kopsuhaigete armas kodu.

R. P.

Sotsiaalkindlustus.

Läti.

Seadus tööpuuduse vastu kindlustamise kohta. Läti 23. 12. 1932. a. seadus ja 11. 1. 1933. a. korraldus muudavad ja täiendavad 1931. a. seadust tööpuuduse vastu kindlustamise kassa heaks võetavate maksude suhtes.

Uue seaduse järgi on tööandjad ja töövõtjad kohustatud maksma tööpuuduse vastu kindlustamise toetuseks 1% palkadest, kui töötasu on kuni 200 latti kuus, ja osa pealt, mis on üle 200 lati, 2%. Korralduse alla ei käi: 1) isikud, kes ei kuulu haigekassade alla, 2) isikud, kes on seotud tähtajalise töölepinguga ja töötavad vähem kui 6 päeva nädalas ja ei teeni rohkem kui 12 latti nädalas; 3) töölised, kes töötavad avalikkudel töödel ja saavad kindla kuupalga, 4) tööandjad p. 1—3 nimetatud töövõtjatele, 5) riiklikud ja kogukondlikud asutused ja ettevõtted.

Vabakutselised maksavad 1%, kui nende sissetulek on kuni 2.400 latti aastas, ja 2%, kui sissetulek ületab selle summa.

Kaubandusettevõtete juhatajad ja nende asetäitjad loetakse töövõtjateks, kui nad on haiguse vastu kindlustatud, muidu on neil maksta 4% oma sissetulekustest tööpuuduse toetuseks. Maaomanikud maksavad 5% kogu maamaksust juhul, kui maks on suurem kui 40 latti aastas.

Maksude mittemaksmisel võetakse trahvi 1% kuus. Kui keegi on kindlustuskohusline, näiteks tööandjad ja maaomanikud, siis peab ta veel iga üksiku juhuse eest maksu maksma.

Taani.

Töötute toetamine naturas. Taanis on vastu võetud kaks seadust, mis näevad ette töötuile naturas abiandmist. Esimeses 8. 2. 1933. a. seaduses on kindlaks määratud, milles ulatuses kohalikud asutused võivad 1932/33 majandusaasta eest tööliste natu-

ras abi anda. Naturas abiandmine peab koosnema prii küttest, valgustusest, riietusest ja korterist. Naturas abiandmine ei tohi tõusta linnades vähemalt 1500 elanikuga üldsummas üle 85.— kr. ja maal 50.— kr. Ainult erandlikel juhtudel võib neist normidest üle astuda. Sel puhul on vaja sotsiaal- ja hoolekandeministri nõusolekut. Kui nõusolek on saadud, ei tohi toetuse üldsumma iga töötaja kohta olla suurem kui 6—8 kr. päevas.

Liha väljajagamine. Teine seadus 11. 2. 1933. a. näeb ette kr. 1.200.000 suuruse krediidi, millega hoolekandeministerium kaheksa korda nädalas finantseerib kohalikke asutusi 400.000 töötuile 300.000 kg. liha väljaandmiseks.

Sel teel tahetakse ühtlasi ka karjakasvatust toetada, mis kannatab ekspordi raskuste all.

Hollandi.

Juhtnõõrid riikliku toetuse andmisel. Hollandi valitsus on hiljuti kindlaks määranud töötute abiandmise kassadele 1933. a. eest antava toetuse suuruse ja nimetab, missugustel tingimustel võivad kassad toetust saada.

Maksva korra järgi võib kassadele toetust anda tema poolt oma summadest toetuse arvel väljamaksetud summade kahekordse suuruse; tööliste üksikutes käitistes, kes isearnis raskesti kriisi all kannatavad (põllumajandus, masinaehitus, puu- ja tekstiiltööstus), võib toetust anda 2½-kordse suuruses, kuid tehnikerite ja järelevalveametnike kohta ei tohi toetusemäär ületada 1½-kordse väljamaksetud summa. On maksma pandud järgmised korraldused: 1) 52-nädaline tööaeg, 2) isikud üle 65 a. vanad ei saa toetust; 3) abielus naised ei saa toetust; 4) isikud, kes saavad toetust, on kohustatud oma liikmemaksu edasi maksma.

Töökaitse.

TÖÖRAAMATUTE EELNÕU

on praeguse valitsuse poolt riigikogule esitatud.

NAKKUSHAIGUSTE VASTU VÕITLEMISE SEADUS

on vabariigi valitsuse poolt riigikogule esitatud.

PAGARITE ÖÖTÖÖKEELD TÜHISTATI.

Vastavalt rahvusvahelisele konventsioonile pandi 1929. a. maksma pagarite öötöökeeld. Kuni viimase ajani vaidlesid selle töökaitse-seaduse vastu ettevõtjad, nüüd on nad võidu saanud ning pagaritöölistel on jällegi sisseseadud öörjus, mis lagastavalt ja tapvalt mõjub nende tervisele, vaimule ja kõlblusele.

Hariduse- ja sotsiaalminister *Dr. K. Konik* on teinud järgmise korralduse, mis maksma pandi „Riigi Teatajas“ avaldamisega 23. juunil:

Ära kuulates pagaritööandjate ja pagaritööliste organisatsioonide arvamise, luban alata ettevalmistavaid ja abitöid alla 6 töölisega töötavas pagaritööstuses ühel, 6—10 töölisega töötavas pagaritööstuses kahel, 11—15 töölisega töötavas pagaritööstuses kolmel, 16—20 töölisega töötavas pagaritööstuses neljal, 21—25 töölisega töötavas pagaritööstuses viiel, 26—30 töölisega töötavas pagaritööstuses kuuel, 31—35 töölisega töötavas pagaritööstuses seitsmel ja 36 ja rohkem töölisega töötavas pagaritööstuses kaheksal mehel kell 3 hommikul.

40-TUNNILISE TÖÖNÄDALA EELTÖÖD ARGENTIINAS.

Argentiina valitsuse poolt moodustati erikomisjon ülesandega selgitada võimalusi 40-tunnilise töönädala sisseseadmiseks tööstuses ja kaubanduses. Komitee on kolm-partiitne. S. t. selles on esindatud valitsus, tööandjad ja töölised.

Komitee asub kiiremas korras tööle, et võimalikult pea oma tööga lõpule jõuda.

Argentiina.

8-tunniline tööpäev. 25. I. 1933. a. on Argentiinas välja kuulutatud uus korraldus, millega näeb ette mõningaid muudatusi 1929. a. 8-tunnilise tööpäeva seaduses. Uus korraldus sisaldab rida juhtnööre tööaja seaduse käsitamiseks.

1929. a. seaduse järgi kestab tööaeg tööstusettevõtetes 8 tundi päevas ja 48 tundi nädalas, välja arvatud põllumajandus, karjakasvatuse, kodune majapidamine. Tööaega võib nüüdsest peale niiviisi ära jaotada, et tööpäev ei kestaks üle 9 tunni. Laupäeviti peab tööd

lõpetama kell 13, kui selleks ei ole ette nähtud erilisi tingimusi.

Vahetustega tööde juures võib tööaega kolme nädala peale ära jaotada sarnaselt, et keskmiselt töönädal ei kestaks üle 48 tundi ja ühel nädalal on lubatud töötada 56 tundi. Kui on tegemist kiire iseloomuga töödega, võib tööaeg kesta üle 8 tunni päevas.

Töötamine tervisele kahjulikkudes tingimustes ja öötöö. Argentiina 1929. a. seadus näeb ette, et tööaeg tervisele kahjulikkudes tööaladel ei tohi ületada 6 t. päevas ja 36 t. nädalas. Uus korraldus lühendab tööaega veelgi juhul, kui tööline töötab kogu päev või suurema osa temast tervisele kahjulikkudes tingimustes, kusjuures loetakse 1 töötund kahjulikkudes tingimustes nagu 1 tund 20 m. tööaega normaalsetes oludes. 36-tunnilist töönädalat võib samuti ära jaotada, kuid laupäeviti peab pealelõunane aeg jääma vabaks, ja tööaeg ei tohi kesta üle 7 tunni päevas. Ükski tööline ei tohi öösiti (kella 21 ja 6 vahel) töötada enam kui 7 tundi.

1929. a. seadus lubab tarbekorral, silmas pidades töörohkest, parandustööd ja töid vahetpidamata kestvusega, teatavaid kõrvalekaldu-misi tööajast ja võimaldab tööstusettevõtetele ajutisi erandeid. Uus korraldus näeb ette, et igasugune tööajast kõrvalekaldu-mine kuulub ülesandmisele, samuti ka ületunnitöö. Ületunnitöö ei tohi kesta üle 30 tunni kuus ja 200 tunni aastas. Ületunnitöö eest harilikudel tööpäevadel maksetakse 1½-kordne tööpalk ja pühapäevade eest 2-kordne palk.

Ettepanek 6-tunnilise tööpäeva sisseseadmiseks Kordobas. Kordoba provintsi rahvasaadikute kogus on sotsialistliku partei poolt välja töötatud ja esitatud seaduseelnõu 6-tunnilise tööpäeva ja 36-tunnilise töönädala sisseseadmiseks. Seaduseelnõu näeb ette 6-tunnilise tööpäeva ja 36-tunnilise töönädala maksmapanekut kõigile töölisele ja ametnikkudele elukutsesele vaatamata. Naistele ja alaealistele, töölisele ja ametnikkudele, kes töötavad öösiti või tervisele kahjulikkudes tööaladel, on tööaeg 5 tundi päevas ja 30 tundi nädalas. Kasvava tööpuuduse korral peavad asutused tööaega veelgi lühendama. Palgad ja töötasu peavad seejuures muutmatuks jääma.

Belgia.

Ületunnitöö. 8-tunnilise tööpäeva seaduse põhjal on 1932. a. Belgias välja antud 174 luba ületunnitöö tegemiseks. Ületunnitöö puudutas 5570 töölit, kusjuures on tehtud üldse 369.464 ületundi. Mäetööstusele ületunnitöö tegemiseks luba ei antud. 1931. a. on välja antud load ületunnitöö tegemiseks 283 juhul.

SISU: 1) Uusi raskusi haigekassadele — *L. Johanson*. 2) E. Haigekassade Liidu XI kongressi protokoll. 3) Haigekassade keskasutise tegevusest. 4) E. Haigekassade Liidu teateid. 5) Haigekassade tegevusest. 6) Taagepera sanatoorium. 7) Sotsiaalkindlustus. 8) Töökaitse. 9) Pildid.

Tegev toimetaja *L. Johanson*, kaastoimetaja *Aug. Gustavson*.

Vastutav toimetaja: *B. Peelman*.

Väljaandja: *Eestimaa Haigekassade Liit*.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk. Tallinnas, V. Pärnu mnt. nr. 31.